

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

45e CONFERENTIE DER "INTERNATIONAL LAW ASSOCIATION" TE LUZERN

Op 31 Augustus l.l. opende de « International Law Association » (I. L. A.) haar 45e Conferentie te Luzern in het Kunst und Congres Haus dezer stad, onder het voorzitterschap van de heer rechter N. V. Boeg, uit Kopenhagen, tevens voorzitter der Deense sectie.

De openingszitting werd bijgewoond door Dr Max Petitpierre, Raadsheer der Zwitserse Federatie en hoofd van het politiek Departement. De vergadering ging eerst over tot de verkiezing van de voorzitter van de I. L. A. voor de twee volgende jaren, en benoemde Prof. Max Gutzwiller, voorzitter der Zwitserse afdeling dezer Associatie.

Wij geven hieronder een vluchtig overzicht der meest belangwekkende punten van de dagorde, die gedurende deze sessie te Luzern behandeld werden.

* * *

I. Internationaal Zeevaartrecht - York-Antwerp Rules.

Er dient aan herinnerd dat de I. L. A., die reeds in 1877 de unificatie der regelen van Gemene Averij bewerkstelligde, tijdens haar 43° Conferentie, gehouden te Brussel in 1948 en de 44e Conferentie, gehouden te Kopenhagen in 1950, tot de grondige herziening dezer regelen overging.

De definitieve tekst der 22 Rules in zijn nieuwe vorm, voorafgegaan door 7 regelen van Interpretatie, werd alsoo vastgelegd en genaamd : « York-Antwerp Rules 1950 ». Wij brachten hierover breedvoerig verslag uit in 1950 (1).

Te Luzern werd aan de vergadering medegedeeld dat de VIIe Conferentie van de Inter-American Bar Association, einde 1951 te Montevideo (Uruguay) gehouden, een beslissing nam luidende als volgt : « Overwegende dat de York en Antwerp Rules op zeer uitgebreide wijze in voege zijn, en dat de gedetailleerde studie tot dewelke zij aanleiding gaven in de loop der opeenvolgende internationale Conferenties, en met het oog op hun toepassing over heel de wereld in de Maritieme Handel, beveelt de VIIe Conferentie aan dat het gewenst zou zijn dat de juridische principes die aan de grondslag ervan liggen, voortaan zouden deelmaken van de regelen van positief recht, in de nationale wetgevingen der verschillende Amerikaanse staten. »

2. Rechten op de bodem en de ondergrond der zee.

Het weze in herinnering gebracht dat de I. L. A. in 1948 te Brussel het initiatief nam dit vraagstuk ter studie te leggen en dat reeds in 1950, te Kopenhagen, zeer belangrijke resultaten bereikt werden. Wij verwijzen naar de vroegere samenvatting ervan (2).

De bewerkingen te Luzern waren dus een voortzetting der discussies over de veelzijdige aspecten van het onderwerp.

Prof. J. P. A. François (Nederland), bracht ditmaal een volledig verslag uit. Hij onderlijnt eerstens dat de Commissie van Internationaal Recht der Verenigde Naties haar werkzaamheden ook heeft voortgezet en zich grotendeels heeft gesteund op de werkzaamheden van I. L. A. te Kopenhagen gevoerd onder de leiding van de heer Leopold Dor (Frankrijk) en Jonckheer P. R. Feith (Nederland).

In de eerste plaats stelt zich de vraag : hoe bepaalt men de rechten van de aanpalende staat op de bodem en de ondergrond van de zee? De Commissie van Internationaal Recht en de juristen die deze kwestie tot nu toe bestudeerden, namen de verschillende oplossingen in overweging. Men weet dat neven de kust, zelfs bij hoge tij, niet onmiddellijk de diepe zee of oceaan begint, maar dat in het algemeen, nog op grote afstand — die zelfs de drie mijlen van de territoriale wateren overtreft — een onderzeese plaat langzaam afdaalt tot op een diepte van 200 meter. Daar ligt gewoonlijk het einde van de « shelf », t.t.z. van het plateau.

Welnu, in welke mate zal men aan de aanpalende staat rechten toekennen op deze plaat, op haar inhoud en op de er bovenliggende wateren en luchtstreek?

De Commissie der O. V. N. ontkent het soevereiniteitsrecht aan de aanpalende staat, doch verleent hem een recht van controle en jurisdictie, zodat de rechten op de hoge zee en op de luchtstreek erboven, niet zouden geschonden zijn. De uitbating van de plaat mag ook de zeevaart en de visserij niet storen. Veiligheidszones worden toegekend aan de uitbater, nochtans zonder andere uitbreiding der territoriale wateren.

Deze regelen steunen op de algemene rechtsprincipes, die aan de noodwendigheden der internationale gemeenschap beantwoorden. Wordt dus ook verworpen het stelsel waardoor de « internationale gemeen-

schap» deze natuurlijke rijkdommen mag opvorderen en uitbaten ten voordele van eenieder. Ook zal men zich niet houden aan het begrip van het continentaal plateau op geologisch gebied, t.t.z., dat de aanpalende staat in zekere streken, waar de diepte der zee de exploitatie van de bodem toelaat, dezelfde rechten heeft als of het ging om de uitbating van een plaat. De gewone diepte van de plaat zal nochtans 200 meter bereiken (3).

Het verslag der Commissie van Internationaal Recht werd reeds gepubliceerd en medegedeeld aan de regeringen met verzoek tot inzending van hun opmerkingen. Negen staten hadden reeds op 16 Mei 1952 hun antwoord doen kennen.

De verslaggever, Prof. François, gaf ook kennis van een merkwaardige scheidsrechterlijke proceduur die in Augustus 1951 te Parijs gevoerd werd door de Right Hon. Lord Asquith of Bishopstone in een geschil tussen de «Petroleum Development (Trucial Coast) Limited» en Zijne Excellentie Sheikh Shakhbut Bin Sultan Bin Za'id, vorst over Abu Dhabi en aanhorige staten. De sententie onderzoekt hoofdzakelijk de draagwijdte ener overeenkomst gesloten tussen partijen in 1939, maar de scheidsrechter drukt zijn mening uit aangaande de rechtsleer over de «Continental Shelf» (Continentele Plaat), die door aanlegster werd ingeroepen. De scheidsrechter is de mening toegedaan dat de huidige stelsels van Internationaal Recht zeer uiteenlopend zijn, dat zij vooral steunen op beweerde usanciën of principes van internationaal recht, en dat zij ten andere hoofdzakelijk bestaan uit wensen of aanbevelingen voor de wetgevers der belanghebbende mogendheden. De sententie weigert dan ook er toepassing van te doen.

De I. L. A. besloot de studie voort te zetten en in nauwe betrekking te blijven met de Commissie der O. V. N.

3. Immunititeiten van jurisdictie der staten:

Het pobleem is gekend en maakte trouwens het voorwerp uit van vonnissen en arresten in België en in alle landen. Het gaat erom de private persoon te beschermen tegen de verschillende staten die heden allerlei handelsactiviteiten ondernemen, evenals particuliere burgers. Het zou dus onrechtvaardig zijn de vreemde «staat» toe te langen, in ongepaste gevallen zich te verschuilen achter immunititeiten, tot groot nadeel der private ondernemingen.

Wanneer, zoals in menige gevallen, het niet mogelijk schijnt te zijn, uit de elementen der zaak af te leiden of het al dan niet gaat over een geval van immuniteit, dienen de principes der goede trouw te worden ingeroepen. De rechtbanken zullen zich vooral afvragen of het geschil draagt op betrekkingen die, ten aanzien van hun eigen staat in hun bevoegdheid zouden liggen, als jurisdictie voor geschillen van private aard. (Motie van de heer Sperduti.)

De Conferentie van Luzern nam ten slotte de volgende resolutie:

I. Ten opzichte van het positief recht: dat de vreemde staat niet zou moeten gedekt zijn door de immuniteit van jurisdictie, wanneer het gaat om private zaken door hem ondernomen.

II. Wat betreft de methodes waardoor verbetering der huidige toepassing der principes van immuniteit zal bereikt worden:

a) dat de staten gezamenlijk moeten overgaan tot het instellen van speciale internationale jurisdicties, bevoegd om uitspraak te doen over geschillen die oprijzen ter gelegenheid van bedrijvigheden van private

aard, in de betrekkingen dezer staten met private personen, onderhorigen van een andere staat. Deze particulieren zullen rechtstreeks toegang hebben tot deze rechtbanken, zonder dat zij hun eisen bij hun eigen regering hoeven aanhangig te maken.

b) dat de staten door wederzijdse tractaten, de gevallen zouden moeten beschrijven waarin zij ten aanzien van andere contracterende staten hun immuniteit zouden mogen invoeren;

c) dat scheidsrechterlijke clausules zouden ingelast worden in de contracten die tussen een vreemde staat en de particulieren, onderhorigen van een andere staat, zouden worden gesloten, ten einde hun gebeurlijke geschillen hetzij aan de internationale rechtbanken hierboven vermeld, hetzij aan alle scheidsrechters of scheidsrechtelijke colleges, te onderwerpen.

4. Luchtvaart. — Wettelijk statuut.

In de jaren 1922-1924 en 1950 onderzocht de I. L. A. de problemen der luchtvaart en werd er een Comité benoemd dat reeds belangrijke resultaten bereikte en in grote mate de weg tot de internationale verdragen opende. De Conventie van Chicago van 1944 vormt de ware basis ener internationale wetgeving voor luchtvaart en luchttransport.

Het Comité van I.L.A. heeft voorstellen uitgewerkt die tot grondslag zullen dienen voor de bewerking van een nieuw internationaal verdrag.

Wij bepalen ons tot de aanduiding der vragen die gesteld worden en die tot hiertoe naar een oplossing wachten.

Drie hoofdpunten zijn aan te stippen:

a) bevoegdheid en jurisdictie tot bestraffing van misdaden aan boord van een vliegtuig gepleegd;

b) zelfde vraag voor geboorten, overlijden en huwelijken;

c) zelfde vraag voor andere gevallen van burgerlijke aard zoals quasi-delicten of contracten die in een vliegtuig ontstaan.

Zal men de wetgeving toepassen van de staat in de luchtstreek van dewelke het vliegtuig zich bevond, op het ogenblik van het feit, of zal men liever verwijzen naar de wetten van de nationaliteit van het vliegtuig, naar die van de staat waar de overtreding haar uitwerksel vond of moest vinden, of nog naar die van de staat waar het vliegtuig landt?

Het «Institut de Droit International» in de vergadering van 1937 (Annuaire vol. 40, 1937, blz. 276-278), bepaalde deze verschillende territoriale bevoegdheden overeenkomstig de regelen van bevoegdheid, in voege in de respectievelijke contracterende staten. Inbreuken op wetten en reglementen van de staat die overvlogen wordt, vallen in de strafrechterlijke bevoegdheid van deze staat. Inbreuken tijdens de vaart tegen wetten en reglementen van de staat waartoe het vliegtuig behoort en die toepasselijk zijn op de luchtvaart buiten zijn grondgebied, vallen in de penale bevoegdheid van deze staat. Overtredingen door de bemanning gepleegd zijn uitsluitelijk de zaak van de staat der nationaliteit van het vliegtuig.

De toepassing dezer principes zal soms heel wat moeilijkheden teweegbrengen. Een vliegtuig doet b.v. dienst tussen Scotland en Denemarken. Gedurende een groot gedeelte van het jaar, zal de luchtvaart op aanduidingen van toestellen steunen: zeer dikwijls zal men bezwaarlijk kunnen zeggen of op het ogenblik van een bepaalde gebeurtenis het vliegtuig over land, over hoge zee of over territoriale wateren vloog. Het bewijs van de diepte zal wel gemakkelijk geleverd worden, terwijl het tijdstip van het misdrijf totaal onbekend zal blijven. Voorstanders van de bevoegdheid van de

staat «beneden» doen gelden dat het misdrijf uitwerkkel heeft op het overvlogen grondgebied. Maar quid, indien de staat waartoe het vliegtuig behoort, een andere mening is toegedaan?

Om deze moeilijkheid te voorkomen, acht de verslaggever het geraadzaam aan te bevelen dat een nieuw ontwerp van verdrag *de samenlopende bevoegdheden* van zekere bepaalde staten zou dienen te voorzien.

Meermaals zullen de vervolgingen ingesteld worden in de staat waar het vliegtuig landt. Moest dit land geen belang stellen in de vervolgingen, kan ofwel de staat van het paviljoen van het vliegtuig of elk ander belangstellende staat, de uitlevering aanvragen. Maar de verdragen voorzien gewoonlijk dat de daad wegens dewelke de uitlevering wordt gevraagd, slechts toegestaan wordt wanneer deze daad ook strafbaar is ten opzichte van de staat uit dewelke de dader uitgeleverd moet worden. Deze regel kan niet worden uitgeschakeld.

Het stelsel van samenlopende bevoegdheid is soepel en zal heel wat vooruitgang mede brengen voor de oplossing der hangende vraagstukken. Het zal dus worden onderworpen aan de «International Civil Aviation Organisation» om medegedeeld te worden aan de staten die deelnamen aan de Conventie te Chicago.

Een tweede verslag werd voorgedragen betreffende de *Sanitaire Vliegtuigen in Oorlogstijd*, door Prof. Paul de la Pradelle (Frankrijk).

De gedurige ontwikkeling der techniek in de luchtvaartbouw, geeft aan de sanitaire luchtvaart grote mogelijkheden van uitbreiding.

Tot heden hebben de regeringen nog geen voldoende internationale schikkingen kunnen treffen. De Conventie van Genève van 1929 werd herzien op 12 Augustus 1949; het probleem werd vooral bestudeerd door Dokter Shickele, Inspecteur van het reservekader van het Frans leger (*Revue Générale de l'Air* 1950, bl. 847 en v.). Te veel voorwaarden worden zeker nog gesteld, want het sanitair vliegtuig zou in oorlogstijd moeten kunnen beschikken over een volkomen vrijheid der lucht. Onaanneembaar is b.v. het art. 36, al. 1, der Conventie over «de gekwetsten», daar waar gezegd wordt dat het gebruik van een sanitair vliegtuig afhankelijk is van het voorafgaandelijk akkoord tussen al de oorlogsvoerende mogendheden; zelfs wat betreft de te nemen hoogte, de tijd der doorvaart en de af te leggen weg. Ook legt men te strenge voorwaarden op, voor het overvliegen van een neutraal land. Het eisen van een voorafgaandelijke verwittiging is aan te nemen, maar zonder meer formaliteiten. Wanneer men verder gaat, krenkt men het principe der immuniteit van het neutraal grondgebied.

De afgevaardigden bij de diplomatieke conferenties hebben zich niet kunnen losmaken van de gedachte dat de sanitaire vliegtuigen ten dienste kunnen zijn van spionage- en andere inlichtingsdiensten. Deze geest van wantrouwen belet alle vrijheid bij het verlenen van hulp op de slagvelden.

Prof. de la Pradelle stelde voor volledige vrijwaring te verlenen tegen alle aanvallen aan de vliegtuigen voorbehouden aan het evacueren van gekwetsten en zieken of aan het vervoeren van personen en verplegingsmaterieel.

Alle welkdanige vliegtuigen zullen in oorlogstijd in sanitaire vliegtuigen kunnen omgevormd worden. Het Rood Kruis en andere hulp-instellingen, zullen tot recrutering en uitrusting kunnen overgaan. Speciale registratie en beschrijving dezer vliegtuigen zullen worden ingericht. Bij het overvliegen van een vijande-

lijk land, zullen de sanitaire vliegtuigen, bij eerste sommatie, moeten landen en aan controle onderworpen worden, met het recht de reis voort te zetten. Boven de neutrale landen bestaat de volle vrijheid der lucht, er moet nochtans gehoorzaamd worden aan een gebeurlijke sommatie om te landen. De gekwetste en zieke militairen, die vrijwillig op neutraal grondgebied aanlanden, zullen door de neutrale staat moeten weerhouden worden. De kosten van hun hospitalisatie zullen gedragen worden door de staat waarvan deze soldaten onderdanen zijn. Noch de vliegtuigen, noch de bemanning ervan zullen weerhouden worden.

De conferentie van Luzern verklaarde zich akkoord met deze principes en drukte de wens uit dat de Conventie van Genève van 12 Oogst 1949 in deze zin zou worden volledigd en herzien.

5. Internationaal Privaatrecht.

A. Handelsvennootschappen.

Een comité werd door I.L.A. benoemd in 1951 om, onder voorzitterschap van Prof. Louis Fredericq (Gent), een verslag op te stellen. Prof. G. Van Hecke (Leuven), evenals Prof. Ernst Wolff (Keulen) en Prof. Henri Batiffol (Parijs), brachten te Luzern dit verslag uit.

Men weet dat de 7e Conferentie van Internationaal Privaatrecht gehouden in 1951, te 's Gravenhage, belangrijk werk heeft verricht wat betreft de erkenning van vreemde vennootschappen.

De regelen waarvan de unificatie wordt beoogd werden onderzocht. In hoever zal een in het buitenland gestichte vennootschap erkend worden in een bepaald land en aldaar diplomatische bescherming genieten?

De Anglo-Amerikaanse wetgevingen onderwerpen de vennootschap aan de wet onder dewelke zij geregistreerd werd; in de continentale landen integendeel, hangt de vennootschap af van de wet des lands waarin zij haar voornaamste zetel heeft. De tegenstelling, zegt Prof. Van Hecke, is even sterk als deze tussen het begrip van woonst en dit van nationaliteit om de persoonlijke wet van fysieke personen te bepalen. De Haagse Conferentie heeft, met het oog op unificatie, een ontwerp van conventie voorbereid, die het grondbeginsel vastlegt dat een vennootschap of een ander corporatief wezen, de plano zal worden erkend, van het ogenblik af dat zij onder de bevoegde wetgeving regelmatig geboekt is. Deze wet is die van de plaats der inschrijving. Nochtans mag een land waarin het principe van woonst (*siège social réel*) erkend wordt, zijn erkenning voorbehouden aan een vennootschap die, alhoewel in het buitenland geregistreerd, haar werkelijke hoofdzetel in dit bepaald land heeft gevestigd of in een ander land dat hetzelfde stelsel aanneemt.

Principieel geeft de erkenning recht tot uitoefening van alle rechten die in het land der registratie in voege zijn. Uitzondering wordt gemaakt voor het eigendomsrecht op onroerende goederen en voor het recht, door de staat, luidens zijn binnenlandse wetgeving, de «type» van de vennootschap in kwestie niet te erkennen. Toelating tot handeldrijven wordt ook door de erkennende staat geregeld.

In verband met deze principes blijven nog een reeks problemen op te lossen, waartussen b.v., de bepaling der toe te passen wet op de contracten, afgesloten door agenten van vreemde vennootschappen, op de verantwoordelijkheid, op het recht van handel te drijven, op

het recht van contrôle en diplomatieke bescherming.

Prof. E. Wolff onderzocht meer bepaaldelijk de kwestie van het ontstaan ener vennootschap ten opzichte van hare erkenning in internationaal privaatrecht. Volgens de Haagse Conferentie en de meest vigerende wetgevingen, ontstaat de vennootschap alleenlijk door de registratie (incorporation doctrine) met de nodige publiciteit en niet alleen door de wil der partijen. De moeilijkheden beginnen wanneer het gaat over vennootschappen die volgens de wetgeving van hun land niet een registratie of publiciteit onderworpen worden, of over vennootschappen en gemeenschappen die gene rechtspersoonlijkheid genieten, zelfs in hun land, en zich in het buitenland willen vestigen (b.v. Engelse of Duitse partnerships). Van belang is het punt te weten of zulke associaties in het buitenland mogen dagvaarden.

De wet van het land der vorming dezer vennootschappen wordt meestal geraadpleegd.

Een laatste vraag die door Prof. Battifol werd behandeld is deze der contractuele of delictuele verantwoordelijkheid der vennootschap voor hare organen en vertegenwoordigers tegenover derden.

Een internationaal contract wordt gesloten tussen een vennootschap van een bepaald land en een andere (of een privaat persoon) van een ander land. Zal men de wet toepassen van de aanlegster (of aanlegger) of deze van het land waarin het vonnis moet uitgesproken worden.

De rechtbanken steunen in 't algemeen op het beginsel dat de wet van het contract moet toegepast worden omdat zij door de partijen gekozen werd. Ook zal deze wet van het contract de contractuele verantwoordelijkheid bepalen. Maar deze verantwoordelijkheid draagt op de gevolgen van de niet uitvoering der plichten van de debiteur, zodat men geniegd zou zijn zich liever te wenden tot de wet van de plaats waar dezer gevolgen schade toebrengen. De rechtspraak is meer in de zin der eerste oplossing; zij maakt ook geen verschil tussen het individu en een vennootschap.

Het geval kan zich voordoen dat de afgevaardigden van de vennootschap hun statutaire rechten te buiten zijn gegaan. Ziedaar een kwestie van inwendige orde waarop zeker de wet van de stichting der vennootschap zal antwoorden, doch de derde benadeelde personen van het vreemde land hebben toch wel het recht ter wille van het openbaar krediet hun eigen wetgeving in te roepen. Om deze moeilijkheid te keer te gaan, dient er een onderscheid gemaakt te worden.

Gaan de organen of vertegenwoordigers hun rechten te buiten, dient onderzocht of de vennootschap tegenover derden voor de gevolgen zal gehouden zijn. Is het antwoord bevestigend, dan zullen de benadeelde derden in het vreemde land zonder bezwaar de wet van het land der stichting der vennootschap kunnen inroepen. Maar is het antwoord ontkennend, dan wordt het geval kieser. Hier stelt de verslaggever voor, de traditionele Franse rechtspraak te volgen daar waar zij aan de vreemdeling het recht ontkent op dit punt de wetgeving van zijn land aan zijn contractant tegen te stellen, wanneer hij met hem in zulke voorwaarden heeft gehandeld dat hij zonder verwijt van nalatigheid of slechte trouw, het persoonlijk statuut van zijn mededinger niet kende.

Nog gunstiger voor het publiek krediet, zijn de schikkingen die door vele wetgevingen getroffen werden, zoals artikel 7 der inleidende wet van het Duits burgerlijk wetboek. Het wordt dus aanbevolen in het verdrag te voorzien dat niettegenstaande alle tegenstrijdige clausules en statuten, de vreemde vennootschap tegenover een onderdaan van een ander land

verantwoordelijk zal blijven voor de daden van hare bestuursleden of mandatarissen.

Hetzelfde probleem stelt zich ten opzichte van de persoonlijke verantwoordelijkheid der vennoten. Doch hier zullen de mededingers in den vreemde zich veel beter rekenschap kunnen geven van het punt te weten of de vennoten der vennootschap met dewelke zij hebben gehandeld, persoonlijk kunnen gehouden zijn.

Wat betreft de verantwoordelijkheden verwekt door *wanbedrijven*: de regel zal in 't algemeen zijn dat de wet der plaats, waar het feit gepleegd werd, van toepassing is, alhoewel in zekere landen ook de rechter die de zaak behandelt, dient te worden geraadpleegd over de ontvankelijkheid der vervolgingen.

In feite wordt de vennootschap zelf nooit strafrechtelijk vervolgd, maar wel de vennoten of de vertegenwoordigers. Het conflict der wetten ontstaat doordat de wet van het delict en de wet der vennootschap soms zullen verschillen over de verantwoordelijkheid die de daden der physische personen te weeg brengen. Het principe volgens hetwelk, in geval van conflict de meest gunstige wetgeving ten goede komt van de dader van een strafbaar feit, zal ook worden in acht genomen.

Dit zijn de hoofdpunten die tegen de aanstaande Conferentie van I.L.A. zullen worden opgehelderd, ten einde te komen tot het opstellen van een project van internationaal verdrag.

B. Invloed der verschillende deviezen-verordeningen op internationale private contracten.

Dit punt van de dagorde blijft nog meestal in het domein der zuivere theorie. Inderdaad niettegenstaande al de eerbied voor het handhaven van de vrije wil der contracterende partijen en het principe «pacta sunt servanda» zal men niet beletten dat wanneer de wetgeving van een land b.v., de goudclausules niet erkent, contracten waarin afgeweken wordt van dit verbod, in hetzelfde land nooit zullen bekrachtigd worden.

Negen en veertig landen hebben zich reeds verbonden door het verdrag van het Internationaal Munt Fonds, art. VIII sectie 2 (b), getekend te Bretton Woods, luidende als volgt: «Wisselcontracten waarin deviezen van een lid voorzien worden die tegenstrijdig zijn met de reglementen of control van de wissel van dat lid, en behouden of opgelegd op grond van dit Verdrag, zullen niet uitvoerbaar zijn op het grondgebied van enig lid.»

Nochtans zijn deze schikkingen vatbaar voor menigvuldige interpretaties.

Het Uitvoerend Comité van het International Monetary Fund heeft op 14 Juni 1949 beslist dat de openbare orde zelfs niet mag ingeroepen worden tegen de wisselbeperkingen van het vreemd land en dat de contracten als nietig zullen aanzien worden, niettegenstaande de private internationale wet van de plaats der vreemde wetgeving, die de beperkingen oplegt, de wet niet is die de wisselovereenkomst of hare uitvoering regelt.

Wat er ook van zij, zoals het verslag van de Heer F. A. Mann, solicitor te Londen, het doet uitschijnen, is het onloochenbaar dat vreemde wisselbeperkingen, op het internationaal plan niet kunnen miskend worden.

Om aan te tonen hoe ingewikkeld de commentaren kunnen worden, geeft de verslaggever een passus uit het voorstel voorgelegd door Prof. Arminjon (Frankrijk) aan het Institut de Droit International te Bath, in 1950, waarin hij zegt:

«...les lois qui prohibent soit la stipulation de la clause valeur-or, soit la stipulation des paiements, en une monnaie étrangère ou à un change fixe, qui annulent les options de place ou de change, qui modifient la valeur d'une monnaie due en vertu d'une obligation de date antérieure ne seront pas applicables hors du territoire où elles sont en vigueur.»

Dit stelsel is geheel afgezonderd. Het Franse Hof van Verbreking heeft onlangs gezegd:

«Il appartient aux parties, en un tel contrat, de convenir, même contrairement aux règles impératives de la loi interne appelée à régir leur convention, une clause valeur-or, dont la loi française du 25 juin 1928 reconnaît la validité, en conformité avec la notion française de l'ordre public international».

Deze tegenstellingen bewijzen dat op internationaal gebied de moeilijkheden enkel en alleen door internationale samenwerking kunnen opgelost worden. De gevolgen van muntdevaluaties zullen overal worden erkend, het is de «lex monetae». Andere vraagstukken worden, volgens de algemene praktijk, door de «lex causae», de wet van het contract, beheerst.

De rechtspraak in de verschillende landen ontwikkelt zich voortdurend.

Maar reeds blijkt het, dat elk land in volle vrijheid beslist over het punt te weten of het al of niet de vreemde wetgeving zal toepassen en eventueel in welke mate. Men ziet niet goed in, hoe hier een rechtsgemeenschap zou kunnen ontstaan. Weliswaar hebben vele landen dezelfde wisselbeperkingen ingevoerd, doch zij beogen ieder wel bepaalde binnenlandse belangen. Volgens zekere meningen tijdens de Conferentie te Luzern naar voren gebracht, vraagt men zich zelfs af of het Verdrag van Bretton Woods (art. VIII) wel degelijk private contracten beoogt, daar waar het zegt «exchange contracts which involve the currency of any member». Want de controle van de wissel valt in het domein van het publiek en niet van het privaatrecht. De heer rechter Algot Bagge (Zweden) besloot hieruit dat ten slotte de beste oplossing ware dat de staat, in principe, geen controle op de wissel van een vreemde staat te erkennen heeft. Uitzondering kan

worden gemaakt ingeval de vreemde staat in deze controle een echt en bewezen belang heeft, en de erkenning ervan geenszins de belangen kan schaden van het land waarin de beperkingen door de vreemde wetgeving opgelegd, dienen toegepast.

Zoals men ziet gaat men in zulke discussie ontegensprekelijk het kader der private contracten op internationaal gebied te buiten, en brengt men onvermijdelijk het onderwerp meer op het terrein van het politiek recht. Nochtans sedert de Europese Unie en de erkenning van het Plan Schumann, denkt men natuurlijk aan allerlei nieuwe toestanden in de nieuwe internationale wereld. Hier zullen contracten gesloten worden die wel uiterlijk van private aard zullen zijn zoals: verkoopscontracten, aanbestedingen, verhuuringen, leningen, enz., maar waarvan de draagwijdte het internationaal nut zal aanbelangen.

In verband met zulke contracten zal weldra een internationale samenwerking onontbeerlijk worden (5). Gezien van uit dit standpunt heeft de discussie veel meer praktisch belang.

Maar dit neemt zeker niet weg dat pogingen en opzoekingen moeten voortgezet worden ter wille van de eerbied voor de vrijheid der contractaten, die al de beperkingen aan munt of wissel clausulen ten slotte als juridisch abnormale evenals tijdelijke maatregelen, doen uitschijnen.

De Conferentie van Luzern besloot dan ook, in overleg met het aangesteld Comité, — dat in voeling zal blijven met de Internationale en Nationale Overheden — de studie van dit probleem verder door te drijven.

CH. BOELENs,

Oud Stafhouder der Balie
van Antwerpen.

- (1) Recht. Weekbl. 14e Jaargang n° 6, 22 October 1950.
- (2) Recht. Weekbl. 14e jaargang n° 6, 22 October 1950.
- (3) Mr W. Mouton, *The Continental Shelf*, Martinus Nijhoff, Den Haag.

(4) Verbrek. Hof België 1903, 11 Juni. Pas. 1903-I-294 en Rekvisitorium heer Advocaat-Generaal Terlinden.

(5) Zelfde vaststelling kan worden gedaan nopens een ander vraagstuk: «De internationale Handelsverdragen»; en het speciaal regiem waarvan zij dienen te genieten met internationale controle.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 15 Mei 1952.

Voorzitter: M. Bail.

Raadsheer-Verslaggever: M. De Clippele.

Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Advocaat: Mr. Van Leynseele.

Belastingen. — Wanneer de Minister van Financiën gebruik maakt van de hem bij het besluit van de Regent van 18 Maart 1831 toegekende bevoegdheid tot vermindering van fiscale geldboeten, sluit hij niet een dading met de belastingplichtige, doch beslist als administratieve overheid op een bij hem ingediende reclamatie.

Wanneer de Minister van Financiën op verzoek van de belastingplichtige gebruik maakt van de hem bij het Besluit van de Regent van 18 Maart 1831 verleende bevoegdheid om het bedrag te verminderen van de geldboeten en van de verhogingen van rech-

ten bij wijze van geldboeten, andere dan die uitgesproken door de rechterlijke macht, gaat hij niet met de belastingplichtige een wederkerige overeenkomst, nl. een dading, aan, die krachtens artikel 1184 B. W. een stilzwijgende ontbindende voorwaarde insluit; doch als administratieve overheidspersoon en binnen de perken zijner bevoegdheid beslist de minister in dat geval over een bij hem ingediende reclamatie.

Ten onrechte heeft het bestreden arrest de vordering van de Staat afgewezen op grond, dat het bestuur der belastingen met de belastingplichtige een dading zou hebben gesloten, die het zelf niet nagekomen heeft.

Belgische Staat (Minister van Financiën)
t/ Van Bladen Jules.

Gelet op het bestreden arrest, op 6 Maart 1946 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het enig middel: schending:

A) van artikel 112 van de Grondwet;

B) van de artikelen 42 en 95 van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taxes, ingevoerd bij Koninklijk Besluit van 2 Maart 1927, ter uitvoering van artikel 36 van de wet van 8 Juni 1926;

C) van artikel 9 van het besluit van de Regent van 18 Maart 1831;

«daar waar het bestreden arrest, na te hebben vastgesteld dat de boeten verschuldigd uit hoofde van overtredingen, begaan in zake weeldetaxe, door het bestuur herleid geworden zijn tot 20.000 frank onder voorwaarden die niet vervuld werden, de vordering tot betaling van die som niettemin afwijst, om reden dat het bestuur met de verweerder in verbreking een dading gesloten heeft, die het zelf niet nagekomen heeft, terwijl het bestuur niet bevoegd is om een dading te treffen nopens deze boeten, gezien deze hetzelfde karakter hebben als de belasting, waarvan zij de toepassing dienen te verzekeren, dat de wettelijke bepalingen aangaande de inning van de belasting van openbare orde zijn en de vermindering der in zake weeldetaxe opgelopen boeten verleend wordt door de Minister van Financiën ingevolge de macht, hem toegekend bij artikel 9 van het besluit van Regent van 18 Maart 1831»:

Overwegende dat het bestreden arrest, zowel bij zijn eigen motivering als bij verwijzing naar die van de eerste rechter, vaststelt:

Dat verweerder een reeks inbreuken gepleegd had op de wetgeving betreffende de weeldetaxe en aldus een reeks fiscale boeten opgelopen had tot een totaal bedrag van 535.000 frank;

Dat ten slotte het beheer van registratie en domeinen na onderhandeling zich vergenoegde met een schuldbekentenis van 20.000 frank, onder voorwaarde dat verweerder dit bedrag, vermeerderd met de interesten, zou betalen door middel van maandelijkse stortingen;

Dat verweerder na enige afbetalingen in gebreke bleef;

Dat het beheer een eerste maal de vervolgingen hervatte door middel van een dwangbevel, strekkende tot betaling van het bedrag van 535.000 frank, doch dat deze procedure nietig werd verklaard;

Dat daarna het beheer de vervolgingen hernam door middel van het litigieuze dwangbevel en ditmaal op grond van «de overeenkomst, zijnde de schuldbekentenis van 20.000 frank»;

Overwegende dat het bestreden arrest dit dwangbevel nietig verklaart;

Dat het deze beslissing doet steunen op de motivering, dat bewuste schuldbekentenis «maar een element is van een wederkerige overeenkomst, een dading, waardoor ieder der onderhandelende partijen van een deel van haar pretentiën afziet»;

«Dat naar artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek in de wederkerige contracten de ontbindende voorwaarde altijd stilzwijgend begrepen is voor het geval dat een der partijen haar verbintenis niet nakomt»; en dat ter zake «geen der beide partijen de dading nageleefd heeft»;

Overwegende dat wanneer op verzoek van de belastingplichtige de Minister van Financiën gebruik maakt van de hem door het besluit van de Regent dd. 18 Maart 1831 verleende macht het bedrag te verminderen van de geldboeten en van de vermeerderingen van rechten bij wijze van geldboeten, andere dan die uitgesproken door de rechterlijke macht, hij niet met de belastingplichtige een wederkerige overeenkomst, in zake een dading, aangaat, die krachtens

artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek een stilzwijgende ontbindende voorwaarde insluit, maar als administratieve overheid en binnen de perken van zijn bevoegdheid beslist over een reclamatie, die bij hem is ingediend; dat daaruit volgt dat het bestreden arrest door te beslissen zoals hierboven vermeld, de in het middel aangehaalde wetsbepalingen geschonden heeft;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten in verbreking;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Gent.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 12 Juli 1952.

Voorzitter: M. Vranckx.

Raadsheren: M.M. Mast en Buch.

Advocaten: Mrs Tielemans en Cambier.

1. Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Akten vatbaar voor beroep. — Aanschrijving en dienstbericht.

2. Rijkspersoneel. — Rechten en verplichtingen.

3. Burgerlijke en individuele rechten.

4. Gemeenten. — Gemeenteraadsverkiezingen.

5. Administratieve akten. — Geldigheid. — Bevoegdheid.

1. Een aanschrijving die de leden van het rijkspersoneel de verplichting oplegt, de toestemming van hun minister te vragen, wanneer zij zich voor de gemeenteraadsverkiezingen wensen kandidaat te stellen of te laten stellen en waarbij de minister zich het recht voorbehoudt, de toestemming tot het uitoefenen van een mandaat in de gemeenteraad te weigeren, reikt verder dan een loutere herinnering aan de artikelen 7 en 8 van het koninklijk besluit van 2 October 1937 en aan artikel 1, Titel III, van het decreet van 24 Vendémiaire, jaar III. Zij voert voor het rijkspersoneel een algemene verplichting in met betrekking tot het uitoefenen der staatsburgerlijke rechten.

Als akte waarbij de Eerste-Minister in de uitoefening van zijn hiërarchische macht regelen stelt welke bij het uitoefenen der disciplinaire macht zijn na te leven, is zij vatbaar voor beroep tot nietigverklaring.

2, 3, 4, 5. Waar de ministers zich het recht aanmatigen, de leden van het rijkspersoneel voor de verplichte keuze te plaatsen tussen het recht van verkiesbaarheid als gemeenteraadslid en het recht een openbaar ambt te bekleden, sluiten zij het gelijktijdig uitoefenen van beide rechten uit en voeren zij een onverenigbaarheid inzake gemeenteraadsverkiezingen in.

Welnu, de bij artikel 66 der Grondwet aan de Koning verleende macht, de leden van het rijkspersoneel bijzondere verplichtingen op te leggen welke aan de door hen in rijksdienst uitgeoefende functie verbonden zijn, strekt zich enkel uit tot de verplichtingen welke aan die functie nauw verbonden zijn, en tot het beoordelen en het bestraffen, door middel van tuchtmaatregelen, van misbruiken gepleegd ter gelegenheid van het uitoefenen van door de Grond-

wet gewaarborgde staatsburgerlijke rechten en vrijheden, voor zover die misbruiken op de werking van de openbare dienst betrekking hebben. Toch mag die macht niet zover gaan dat zij de genoemde rechten opheft. Uit de artikelen 4, 2de lid, en 139, 8°, der Grondwet volgt immers dat alleen de wet een lid van het rijkspersoneel kan verbieden zich voor de gemeenteraadsverkiezingen kandidaat te stellen of te laten stellen en een mandaat in de gemeenteraad uit te oefenen.

De artikelen 7 en 8 van het koninklijk besluit van 2 October 1937, die enkel betrekking hebben op de verplichtingen der personeelsleden ten opzichte van de dienst en van hun particulier leven, waar dit verband houdt met de dienst, doen geen afbreuk aan die Grondwetsbepalingen. Zij bieden derhalve voldoende rechtsgrond aan de aanschrijving welke in herinnering brengt dat de tuchtmaatregelen voor al de handelingen van het openbaar en privaat leven gelden en hen zullen treffen die zich ter gelegenheid van de uitoefening van hun rechten mochten laten bewegen tot misbruiken van die aard dat zij het prestige der administratie in het gedrang brengen, en welke bepaalt dat de leden van het rijkspersoneel, die zich voor de gemeenteraadsverkiezingen kandidaat wensen te stellen, er toe gehouden zijn zulks, met het oog op het voorkomen van misbruiken, vooraf ter kennis te brengen aan de minister onder wie zij ressorteren.

Echter verlenen de artikelen 4, 2de lid, en 139, 8°, der Grondwet de ministers niet de macht, het gelijktijdig uitoefenen van het recht van kiesbaarheid en van het recht, een openbaar ambt te bekleden, preventief te verbieden en de leden van het rijkspersoneel te verplichten van de minister de toestemming te bekomen om hun candidatuur voor te dragen of te laten voordragen.

Bogaert en Debunne t/ Belgische Staat
(Eerste-Minister).

Gezien het verzoekschrift dd. 9 Juni 1952;

Gelet op het bevel dd. 18 Juni 1952, waarbij de termijnen bepaald voor het indienen van de memories en voor de kennisgeving van de datum der terechtzitting werden ingekort tot vijf dagen;

Overwegende dat het beroep strekt tot de vernietiging van de beslissing van de Ministers vergaderd in kabinetsraad op 10 April 1952, luidens dewelke de leden van het rijkspersoneel, die zich wensen kandidaat te stellen bij de aanstaande gemeenteverkiezingen, er toe gehouden zijn de bepalingen na te komen van een aanschrijving van 18 September 1946, Dienst van Algemeen Bestuur;

Overwegende dat op 10 April 1952 de kabinetsraad besloten heeft, dat, ten aanzien van de rijksambtenaren die wensen zich kandidaat te stellen bij de aanstaande gemeenteverkiezingen, de nakoming geboden is van de aanschrijving dd. 18 September 1946, Dienst van Algemeen Bestuur, n° 261/02/D.1.331.4; dat luidens deze aanschrijving er principieel geen aanleiding toe bestaat de rijksambtenaren te beletten zich kandidaat te stellen bij de op deze aanschrijving volgende gemeenteverkiezingen, maar dat, om misbruiken te vermijden, de ambtenaren die wensen zich kandidaat te stellen of te laten stellen, er toe gehouden zijn zulks vooraf te laten weten aan de Minister waaronder zij horen en diens toestemming te bekomen; dat deze aanschrijving verder bepaalt dat deze toestemming niet zal worden verleend in twee gevallen: wanneer de administratieve toestand van het personeelslid hem

ten aanzien van de overige kandidaten een voordeel verschaft om stemmen te winnen, onder meer tengevolge het gezag dat deze toestand hem bezorgt, of wanneer het optreden in de verkiezingsstrijd van die aard is dat het afbreuk kan doen aan het vertrouwen dat de besturen dienen te hebben in de ambtenaren; dat volgens de aanschrijving het in deze gevallen niet nodig is de uitslag der gemeenteverkiezingen af te wachten om de ambtenaar voor zijn keuze te stellen; dat verder wordt bepaald dat de toestemming om een gemeentelijk mandaat waar te nemen niet mag gegeven worden wanneer het personeelslid in de wettelijke of stoffelijke onmogelijkheid moest verkeren tegelijk en naar behoren zijn mandaat en zijn functiën uit te oefenen of wanneer het mocht vallen onder de toepassing van artikel 1, titel III, van het decreet van 24 Vendémiaire, jaar III, luidens hetwelk: « geen burger mag overgaan tot de uitoefening of bijdragen tot de uitoefening van een gezag, belast met het middellijk of onmiddellijk toezicht op de functiën die hij in een ander hoedanigheid uitoefent »; dat de aanschrijving verder bepaalt dat, om alle willekeur te voorkomen, elke Minister, in het licht van deze beginselen, de toestand zal onderzoeken van de verschillende categorieën van zijn personeel en de algemene richtlijnen zal bepalen voor het oplossen van afzonderlijke gevallen; dat ten slotte de aanschrijving vaststelt dat de tuchtregeling slaat op alle handelingen van het private en het openbare leven der rijksambtenaren en dat ingegrepen zal worden tegen hen die ter gelegenheid van hun candidaatstelling of van de uitoefening van hun mandaat, zich mochten laten medeslepen tot buitensporigheden die van die aard zijn dat zij het prestige van het bestuur in het gedrang kunnen brengen;

Overwegende dat de tegenpartij inroept dat het beroep niet ontvankelijk is; dat zij betoogt dat het voorwerp der bestreden akte zijn rechtvaardiging vindt in de herinnering aan verplichtingen, welke voortvloeien uit de bepalingen van het decreet van 24 Vendémiaire, jaar III, en van de artikelen 7 en 8 van het koninklijk besluit van 2 October 1937, houdende het statuut van het rijkspersoneel; dat zij verder betoogt dat de bestreden akte moet beschouwd worden als een dienstbevel, eigen aan het hiërarchisch gezag, en dat zij geen reglementair karakter heeft;

Overwegende dat de bestreden beslissing de rijksambtenaren de verplichting oplegt de toestemming te vragen van de Minister waaronder zij horen, wanneer zij wensen zich kandidaat te stellen of te laten stellen bij de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen en dat de Minister zich het recht voorbehoudt de toestemming te weigeren tot de uitoefening van een gemeentelijk mandaat; dat, wanneer de tegenpartij deze verplichting en dit recht rechtvaardigt door de bepalingen van de artikelen 7 en 8 van het koninklijk besluit van 2 October 1937 en van het decreet van 24 Vendémiaire, jaar III, zulks geschiedt bij wijze van een interpretatie die verder reikt dan een blote herinnering aan deze bepalingen; dat daarenboven, ware de bestreden beslissing niet tussengekomen, de verzoekers niet verplicht zouden zijn een toestemming te vragen; dat deze vaststelling aantoont dat de bestreden beslissing meer is dan een herinnering aan de door de tegenpartij bedoelde wettelijke bepalingen;

Overwegende dat de bestreden beslissing voor de rijksambtenaren een algemene verplichting invoert in verband met de uitoefening van staatsburgerlijke rechten; dat, wanneer de tegenpartij, bij de uitoefening van het hiërarchisch gezag, regelen bepaalt die bij de uitoefening van de disciplinaire bevoegdheid dienen in

acht genomen te worden, zij een beslissing treft die voor een beroep tot nietigverklaring vatbaar is;

Overwegende dat de bestreden beslissing als beginsel aanvaardt dat de Minister de macht heeft de toelating te geven of te weigeren aan een rijksambtenaar om zich kandidaat te stellen of te laten stellen bij de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen en dat de Minister de toestemming tot het laten waarnemen van een gemeentelijk mandaat door een rijksambtenaar mag weigeren; dat uit de overgelegde bescheiden blijkt dat, behalve twee onder hen, de Ministers aan de personeelsleden die onder hen horen, de inhoud van de bestreden beslissing en van de aanschrijving dd. 18 September 1946 hebben bekend gemaakt; dat de Ministers van Openbare Werken, van Binnenlandse Zaken en van Landsverdediging deze mededeling hebben aangevuld door ter kennis te brengen van de personeelsleden dezer departementen dat zij beslist hadden in geen geval de bedoelde toestemmingen te geven;

Overwegende dat de Ministers, door de bestreden beslissing, zich het recht toeëigenen de ambtenaar voor de verplichte keuze te stellen tussen het recht van verkiesbaarheid en het recht een openbaar ambt te bekleden en de cumulatie van beide rechten uit te schakelen; dat zij aldus inzake gemeenteraadsverkiezingen in feite een onverenigbaarheid invoeren;

Overwegende dat de Koning in artikel 66 van de Grondwet de bevoegdheid put de rijksambtenaren te onderwerpen aan bijzondere verplichtingen die verbonden zijn aan de functie die zij in de Staat bekleden; dat deze bijzondere verplichtingen steeds in eng verband dienen te staan met die functie en met de werking van de openbare dienst waartoe de ambtenaar hoort; dat verplichtingen aan de ambtenaar ook kunnen opgelegd worden buiten de uitoefening zijner functie; dat dit hiërarchisch gezag zich uitstrekt tot de appreciatie en het beteugelen door tuchtmaatregelen van de misbruiken gepleegd ter gelegenheid van de uitoefening der bij de Grondwet gewaarborgde staatsburgerlijke rechten en vrijheden in zover die misbruiken de werking van de openbare dienst betreffen; dat de Koning nochtans deze rechten niet mag opheffen; dat ter zake de macht, hem bij het tweede lid van artikel 66 der Grondwet toegekend, in verband dient gebracht te worden met de bepalingen van het tweede lid van artikel 4 en artikel 139, 8°, van de Grondwet; dat daaruit volgt dat alleen de wet aan de rijksambtenaar het verbod kan opleggen zich kandidaat te stellen of te laten stellen bij de gemeenteraadsverkiezingen en het mandaat van gemeenteraadslid uit te oefenen;

Overwegende dat de artikelen 7 en 8 van het koninklijk besluit van 2 October 1937 deze regelen hebben geëerbiedigd; dat het tweede lid van artikel 8 bepaalt dat de rijksambtenaren gehouden zijn, zowel in dienst als in hun particulier leven, alles te vermijden wat aan het vertrouwen van het publiek zou kunnen schaden ofwel de eer of de waardigheid van het ambt in het gedrang brengen; dat de woorden «in hun particulier leven» in hun juiste betekenis worden gesteld door artikel 58 van hetzelfde koninklijk besluit, volgens hetwelk voor de beoordeling der rijksambtenaren in aanmerking mag genomen worden «het privaat leven in betrekking tot het ambt»;

Overwegende dat de bestreden beslissing in deze artikelen haar rechtvaardiging vindt in zover er op gewezen wordt dat de tuchtregeling slaat op alle handelingen van het private en het openbare leven der rijksambtenaren en dat ingegrepen zal worden tegen hen, die, ter gelegenheid van de uitoefening hunner

rechten, zich mochten laten meeslepen tot buitensporigheden die van die aard zijn het prestige van het bestuur in het gedrang te brengen; dat in zover de bestreden beslissing bepaalt dat, om misbruiken te vermijden, de rijksambtenaren die wensen zich kandidaat te stellen of te laten stellen, er toe gehouden zijn zulks vooraf te laten weten aan de Minister waaronder zij horen, deze beslissing terecht kan steunen op de artikelen 7 en 8 van het koninklijk besluit van 2 October 1937;

Overwegende dat de bestreden beslissing, in zover daardoor de Ministers zich de macht toeëigenen preventief de cumulatie van het recht van verkiesbaarheid en van het recht een openbaar ambt te bekleden, te verbieden en de rijksambtenaren te verplichten de toestemming te bekomen van de Minister om zich kandidaat te stellen of te laten stellen, in strijd is met de bepalingen van het tweede lid van artikel 4 en van artikel 139, 8°, van de Grondwet.

Besluit :

Artikel 1. De beslissing van de Ministers, genomen op de vergadering van de kabinetsraad dd. 10 April 1952, is vernietigd, in zover zij inhoudt:

1° dat de rijksambtenaren verplicht zijn de toestemming te bekomen van de Minister om zich kandidaat te stellen of te laten stellen bij de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen;

2° dat de Minister mag weigeren zijn toestemming te geven voor het waarnemen van een gemeentelijk mandaat door een rijksambtenaar;

Het beroep is voor het overige verworpen.

Artikel 2. De betaling van het recht van 300,— frank wegens kosten, valt voor de helft ten laste van verzoekers, en voor de helft ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 16 Januari 1952.

Voorzitter : M. De Potter.
Raadsheren : M.M. Rutseert en Hallemans.
Advocaat-generaal : M. Mahaux.

Ontvoogde minderjarige. — Bevoegdheid om in rechte op te treden.

De ontvoogde minderjarige moet zelf in rechte optreden, eventueel met de nodige bijstand; zijn curator en zijn vader kan hem niet vertegenwoordigen, behoudens het geval van bijzondere volmacht.

V. E. C.

Gezien het ingesteld hoger beroep, dat ontvanke-lijk is;

Overwegende dat het verzoek om bekrachtiging van de beraadslaging van de familieraad uitgaat van de genaamde V. E. in zijn hoedanigheid van curator en vader van zijn ontvoogd minderjarig kind V. G.; dat het wel ten gevolge van een materiële vergissing blijkt te zijn, dat alle stukken van de procedure ter zake vermelden «in zijn hoedanigheid en vader van » zijn ontvoogd minderjarig kind»; dat in werkelijkheid de hoedanigheid van curator en vader wel blijkt bedoeld te worden;

Overwegende dat, waar de eis namens een «ontvoogde» minderjarige wordt ingesteld, het laatstgenoemde zelf is, die in rechten moet optreden, des-

gevallend met de nodige bijstand, doch dat zijn curator en vader de nodige hoedanigheid niet bezit, behoudens het geval van bijzondere volmacht — wat zich in deze zaak niet voordoet — om hem in rechten te vertegenwoordigen (De Page, bd. II, 2e dr., n° 278, blz. 265);

Overwegende dat het verzoeken van bekrachtiging dienvolgens niet ontvankelijk is;

Overwegende bovendien dat, zoals door de eerste rechter is opgemerkt, het geenszins blijkt dat de ontworpen lening voor de minderjarige voordelig is of dat er een volstreekte noodzakelijkheid zou bestaan om tot de voorgestelde handeling over te gaan;

Overwegende dat de vraag tot een werkelijk geschil ter openbare zitting voor het Hof aanleiding heeft gegeven en er dus ter openbare zitting dient over te worden uitgesproken;

Om deze redenen,

Gezien artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan;

Gezien de eensluidende schriftelijke conclusie van de heer Procureur-Generaal;

Gehoord (.....);

Ontvangt het hoger beroep, er op rechtdoende ter openbare zitting,

Doet het vonnis a quo te niet in zover het ten gronde heeft beslist.

Wijzigende, verklaart het verzoek om bekrachtiging van de beslissing van de familieraad niet ontvankelijk;

Veroordeelt beroeper tot de kosten van beide aanleggen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 23 April 1952.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : MM. Moeneclaeys en De Vreese.

O. M. : M. Matthijs, Subst. Procureur-Generaal.

Advocaten : Mrs Story en Haus.

Echtscheiding. — Weigering van de vrouw om de echtelijke samenleving te hervatten en het feit, dat zij lange tijd met een andere man heeft geleefd, zijn in casu geen zware beledigingen, die gronden zouden kunnen zijn voor echtscheiding, daar de echtgenoot zich jaren tegenover een en ander onverschillig heeft gedragen.

Daar niet gebleken is dat de man werkelijk ernstige pogingen gedaan heeft om de echtelijke samenleving te hervatten, kan hij thans niet beweren beledigd te zijn door de weigering van zijn echtgenote om de echtelijke samenleving te hervatten, hem te verzoeken of hem opnieuw bij haar te ontvangen.

Ook het feit, dat de vrouw lange tijd met een andere man heeft geleefd, kan niet door haar echtgenoot als een zware belediging worden aangevoerd, die een grond zijn zou voor echtscheiding, daar hij — de echtgenoot — door zijn gedragingen heeft bewezen gedurende 25 jaar onverschillig tegenover deze hem bekende toestand te hebben gestaan.

J. S. t/ A. V. d. H.

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegende dat partijen sedert ongeveer 40 jaar

gehuwd zijn en thans respectievelijk 64 en 67 jaar oud zijn;

Overwegende dat partijen door de oorlogsgebeurtenissen 1914-18 werden gescheiden; dat zij sedert de terugkeer van de man uit Australië in 1921, op een paar bezoeken na, praktisch voortdurend feitelijk gescheiden hebben geleefd en elk hun eigen weg zijn gegaan;

Overwegende dat uit het getuigenverhoor niet ten genoeg van rechte is gebleken dat geïntimeerde werkelijk ernstige pogingen zou hebben ondernomen om het echtelijk leven te hervatten; dat de verklaring van geïntimeerde's stiefmoeder dienaangaande geen voldoende waarborgen biedt;

dat geïntimeerde in die omstandigheden thans bezwaarlijk kan beweren erg beledigd te zijn door « de weigering van zijn echtgenote het echtelijk leven te hervatten, hem te komen verzoeken of hem thans terug bij haar te ontvangen »;

Overwegende dat het getuigenverhoor weliswaar het bewijs heeft geleverd, dat appellante gedurende langere tijd met de genaamde R. heeft geleefd in een door hen samen te Antwerpen gehouden herberg;

Overwegend dat geïntimeerde echter blijkbaar ook dit feit niet als erg beledigend heeft aangevoeld of beschouwd;

dat hij intendeel bewezen heeft gedurende 25 jaar onverschillig te staan tegenover deze hem bekende toestand;

dat hij zijn echtgenote verscheidene malen in bedoelde herberg is gaan bezoeken, hoewel de feiten van ontrouw, die hij thans inroept, hem toen zeker bekend waren;

dat deze langdurige passieve en onverschillige houding voldoende bewijst dat hij het gedrag van zijn echtgenote — wellicht doordat hij zelf zeer weinig om zijn echtgenote bekommerd was — niet als werkelijk grievend heeft aangezien;

dat hij het thans aangeklaagde gedrag van zijn vrouw al te lang onverschillig en stilzwijgend heeft aanvaard om aan te nemen dat dit gedrag subjectief voor hem een belediging van ergen aard zou uitmaken, die een afdoende oorzaak voor ontbinding van de wettelijke huwelijksband zou rechtvaardigen;

Om die redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Wijzende op tegenspraak en op eensluidend advies van de heer substituut procureur-generaal Matthys, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende als ongegrond, ontvangt het hoger beroep en verklaart het gegrond, doet het bestreden vonnis te niet en opnieuw wijzende, wijst de vordering tot echtscheiding af, verwijst geïntimeerde in de kosten van beide aanleggen.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 23 April 1952.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. Van Malleghem en De Vreese.

O. M. : Mr Matthijs, Subst. procureur-generaal.

Erfrecht. — Beperkt recht van het natuurlijk wettelijk erkend kind op de nalatenschap van zijn vader of moeder. — Geen aanwas ten voordele van het natuurlijk kind wanneer er wettelijke erfgenamen optreden ingeval van verwerping der nalatenschap door een erfgenaam of door alle erfgenamen van dezelfde graad.

Art. 786 B.W. is alleen toepasselijk op de erfgenamen en niet op de natuurlijke wettelijk erkende kinderen, die krachtens art. 756 B. W. onregelmatige erfopvolgers zijn.

Blijkens art. 757 B. W. is het recht van het natuurlijk kind op de goederen van zijn overleden vader of moeder beperkt overeenkomstig de in dat artikel bepaalde wijze. Ingeval van verwerping van de nalatenschap door de wettelijke erfgenamen, heeft geen aanwas ten voordele van het natuurlijk kind plaats; wanneer b.v. een erfgenaam van de tweede graad van de nalatenschap afziet, gaat diens deel door aanwas over aan zijn medeërfgenen van dezelfde graad; wanneer b.v. alle erfgenamen van de derde graad de nalatenschap verwerpen, treden de erfgenamen van de vierde graad uit eigen hoofde en niet bij plaatsvervulling op.

Het deel van het natuurlijk kind is onveranderlijk bij de wet bepaald, in welke graad het ook mede optreedt.

A. M. t/St., De G. en cs.

Overwegende dat bij akte van pleitbezorger tot pleitbezorger betekend op 12 October 1951, Mr Dubois verklaarde dat Ernestine De G., geboren op 5 October 1929, thans meerderjarig is en de instantie in eigen naam hervat die aanhangig was tussen partijen, om de procedure voort te zetten zoals het behoren zal;

Overwegende dat appellant niet betwist dat krachtens de bepalingen van artikelen 757 en 908 van het Burg. Wetboek het testament waarbij zijn moeder hem al haar bezittingen heeft overgemaakt, geen uitwetsel kan hebben; dat appellant zich echter beroept op de verwerpingen door de erfgenamen van de tweede en de derde graad, en staande houdt dat ingevolge art. 786 van het Burgerlijk Wetboek de aandelen van hen die de nalatenschap verworpen hebben, hem door aanwas toebehoren;

Overwegende dat art. 786 B. W. toepasselijk is op de erfgenamen en niet op de natuurlijke kinderen, die volgens artikel 756 slechts onregelmatige erfopvolgers zijn;

Overwegende overigens dat de stelling van appellant strijdig is met art. 757 van het Burgerlijk Wetboek, waarbij het recht van het natuurlijk kind op de goederen van zijn overleden vader of moeder beperkt wordt, zo door de de cufus nagelaten worden : a) wettige afstammelingen, b) bloedverwanten in de opgaande linie of broeders of zusters, c) andere bloedverwanten in de erfelijke graad;

dat volgens de klaarblijkelijke in deze tekst uitgedrukte wil van de wetgever, een verwerping door sommige erfgenamen der tweede categorie (bloedverwanten in de opgaande linie of broeders of zusters)

aanwas teweegbrengt, niet ten voordele van het natuurlijk kind, maar ten voordele van het natuurlijk kind, maar ten voordele van de andere erfgenamen van dezelfde categorie, terwijl de verwerping door al de erfgenamen dezer categorie ook geen eigenlijke aanwas ten voordele van het natuurlijk kind teweegbrengt, maar de beperking open laat, voorzien ten voordele van de andere erfgenamen in de erfelijke graad; dat gelijkelijk, de vervanging door een deel dezer laatste erfgenamen de wettelijke beperking onveranderd laat, zolang niet alle erfgenamen in de erfelijke graad zich bij de verwerping hebben gevoegd; dat immers de wettelijke beperking dezelfde is welke ook het getal van de erfgenamen weze, en dat, bij verwerping door al de erfgenamen van de derde graad, de erfgenamen van de vierde graad, niet door plaatsvervulling, maar uit eigen hoofde opkomen, overeenkomstig artikel 787 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat deze de enige interpretatie is die met de letter en de geest van art. 757 van het Burgerlijk Wetboek verenigbaar is; dat zowel rechtsleer als rechtspraak zich in deze zin uitgesproken hebben (De Page, T. IX, n° 754; zie ook n° 241, 242, 243, 245 en 249, Verbr. 21 Nov. 1868, Pas. 1869, I, 42);

Overwegende dat waar het gaat om een beperking door de wet zelf opgelegd, de wens van de verwerpende erfgenamen, hoe klaar deze wens zich ook moge hebben uitgedrukt, niet in acht kan worden genomen.

Om die redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord de heer substituut procureur-generaal Matthys in zijn eensluidend advies;

Ontvangt het hoger beroep, wijst het af als ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis en veroordeelt appellant tot de kosten.

NOOT : Het natuurlijk kind werd ten alle tijde ongunstig behandeld. (Zie De Page en Dekkers, t. IX, n° 218 e.v.; Rep. prat. dr. belge, V° Successions n° 105; Planiol, t. III, uitg. 1948, n° 1661).

Het oud-Nederlandse recht kende de regel « een moeder maakt geen bastaard » (Meyers, Erfrecht, p. 51), « nul n'est bâtard de par sa mère » (De Page, t. IX, n° 219; Planiol, uitg. 1948, t. III, n° 1661). Volgens deze regel erfde — evenals in het Romeinse recht — het natuurlijk kind van de moeder en haar verwanten geheel gelijk een wettig kind; van de vader erfde het niet. Geheel anders was de opvatting van het Oud-Franse recht; aldaar gold zowel in de landen van het *droit écrit* als van het *droit coutumier* de regel : « bâtards ne succèdent point ». Het was onder nawerking van dit beginsel dat het erfrecht der bastaards in de Code Civil geregeld werd, ofschoon gedurende de Franse Revolutie, overeenkomstig de geest van die tijd, om filosofische en menslievende redenen, het erfrecht van het natuurlijk kind geheel met dat van een wettig kind werd gelijk gesteld. (Meyers, op. cit., p. 51; De Page en Dekkers, I. IX, 219 e.v.). Familiale en sociale redenen zouden er zich tegen verzetten het natuurlijk kind als erfgenaam te erkennen; men zou het alleen een recht op onderhoudsgeld willen toekennen (o.a. De Page en Dekkers, t. IX, n° 217).

De Code civil verklaarde het natuurlijk kind niet tot wettig erfgenaam doch tot onregelmatig erfopvolger (art. 756 C.C.), hetgeen o.a. voor gevolg heeft

dat het, in tegenstelling met de wettige erfgenamen niet de saisine bezit, d.w.z. dat het niet van rechtswege het bezit verkrijgt doch dit aan de erfgenamen moet vragen. Het natuurlijk kind heeft slechts recht op de nalatenschap van zijn moeder of vader, zo het door hen wettelijk werd erkend. Dit recht is geen schuldvorderingsrecht doch een werkelijk erfrecht, waarop, behoudens enkele uitzonderingen, de regelen betreffende het erfrecht der wettige erfgenamen toepasselijk zijn (zie Kluyskens, De erfenissen, uitg. 1948, p. 66, N° 45 e.v.; De Page en Dekkers, t. IX, p. 171, n° 226 e.v.; Rep. prat. dr. belge V° Successions, n° 111 e.v.).

Daaruit vloeien belangrijke gevolgen :

1° Het natuurlijk kind heeft recht op een deel in natura (arg. art. 711, 826 Bw.).

2° Het kan de petitio heriditatis instellen en scheiding en deling vorderen.

3° Het heeft recht op de vruchten der nalatenschap vanaf het openvallen der nalatenschap.

4° Het is bevoegd om betaling te ontvangen van een schuld der nalatenschap.

5° Het geniet van de aanwas (art. 786 B. W.), tengevolge van de verwerping der nalatenschap door een der « medeërfgenamen » (De Page, t. IX, n° 227).

6° Het heeft het recht begrepen te worden in de ascendentenverdeling, enz. (zie De Page, t. IX, n° 227; Kluyskens, op. cit., n° 45).

Het erfrecht van het natuurlijk kind is evenwel beperkt;

a) Om het aandeel van het natuurlijk kind in de nalatenschap van de ouder die het erkend heeft te bepalen, moeten vier gevallen onderscheiden worden (art. 757 B.W., waarvan de redactie volgens De Page zeer te wensen overlaait) :

1° Ingeval de vader of de moeder die het natuurlijk kind wettelijk erkend hebben wettige afstammelingen hebben nagelaten, heeft het recht op het derde van hetgeen het zou hebben ontvangen indien het wettig zou zijn geweest;

2° Ingeval de vader of de moeder ascendenten of bevoorrechte zijverwanten nalaat, heeft het recht op de helft van hetgeen het zou hebben ontvangen indien het wettig zou zijn geweest;

3° Ingeval de vader of de moeder alleen zijverwanten heeft nagelaten, heeft het recht op de drie vierden;

4° Ingeval de vader of de moeder geen bloedverwanten in de erfelijke graad heeft nagelaten, heeft het recht op de gehele nalatenschap (art. 758) (zie Kluyskens, op. cit., n° 46 e.v.; De Page en Dekkers, t. IX, n° 179, n° 237 e.v.; Rep. prat. dr. Belge, V° Succession, n° 116 e.v.).

Het bij art. 757 B.W. aan het natuurlijk kind toegekende aandeel, is hem niet voorbehouden; het krijgt slechts een deel van hetgeen het als wettig kind zou ontvangen hebben; het zal dus ook slechts op een evenredig deel der onbeschikbare goederen aanspraak kunnen maken (vg. Kluyskens, op. cit. n° 49b. 73 e.v.).

b) De ouders kunnen aan het wettelijk erkend natuurlijk kind niet meer schenken of legateren dan hetgeen hem bij artikel 757 B.W. is toegekend (art. 908 B.W.).

Deze bepaling is van stricte toepassing (Vgl. artikelen 902 en 1123 B.W. en Kluyskens, op. cit. n° 50, p. 74).

c) Het natuurlijk kind of zijn afstammelingen zijn gehouden op het aandeel, waarop zij aanspraak kunnen

maken, alles aan te rekenen wat zij van de vader of de moeder ontvangen hebben en dat aan inbreng onderworpen zou zijn, volgens de in afdeling II van hoofdstuk VI bepaalde regelen (art. 760 B.W.; betreffende het verschil tussen aanrekening en inbreng, zie De Page en Dekkers, t. IX, n° 263 e.v.; Kluyskens, op. cit., n° 51).

d) Als vader of moeder tijdens hun leven aan het natuurlijk kind de helft van hetgeen het zou ontvangen hebben bij hun dood, geven, kan het natuurlijk kind geen aanspraak meer maken op het hem bij de wet toegekende deel. (art. 761; zie Kluyskens, op. cit., n° 48).

* * *

Bij de regeling van het erfrecht van het natuurlijk kind in het Nederlands Burgerlijk Wetboek is in hoofdzaak de Code civil gevolgd. Alleen maakte men het natuurlijk kind niet tot onregelmatig erfopvolger doch tot erfgenaam (zie Meyers, Erfrecht, p. 52).

Art. 909 Ned. B. W. kent alleen een erfrecht toe aan het natuurlijk kind dat wettelijk erkend is.

Het erfdeel van wettelijk erkende natuurlijke kinderen is verschillend al naar gelang zij de erfenis delen met wettige afstammelingen of de echtgenoot van de erflater; met ascendenten of geprivilegieerde zijverwanten ofwel met de overige zijverwanten.

In het eerste geval erven de natuurlijke kinderen een derde; in het tweede geval de helft, in het derde geval het driekwart van hetgeen zij zouden ontvangen hebben indien zij wettig waren geweest (art. 910). Indien de overledene geen wettige erfgenamen heeft achtergelaten erven de natuurlijke kinderen de ganse nalatenschap. (art. 912).

In tegenstelling met de Code civil kent de Nederlandse wet, behalve in de nalatenschap van zijn ouders, aan een natuurlijk kind ook een recht van erfgenaamschap toe in de nalatenschap van bloedverwanten van zijn ouders, wanneer deze overleden zijn zonder nabestaanden in de erfelijke graad en zonder echtgenoot na te laten. Het natuurlijk kind sluit dus de rechten van de staat uit (art. 920 1° lid; dit artikel heeft alleen betrekking op wettige bloedverwanten van de natuurlijke vader of moeder, zie Meyers, op. cit. p. 53-60; vg. ook Suijling, Inleiding tot het Burgerlijk Recht, Erfrecht, p. 77, n° 62 e.v.).

Betreffende de regeling van het erfrecht van het natuurlijk kind in Frankrijk, zie men o.a. Planiol, Traité élémentaire de droit civil, uitg. 1948, t. III, n° 1661 e.v. De wet van 25 Maart 1896 bracht een belangrijke wijziging in het erfrecht van het natuurlijk kind; zijn erfdeel werd verhoogd; het werd wettig erfgenaam zodat het de saisine bezit; alleen wat de hoegrootheid van zijn erfdeel betreft, verschilt het nog van de wettige erfgenaam.

* * *

Betreffende de aanwas, zie men De Page en Dekkers, t. IX, n° 749 e.v.

Over de vraag of het wettelijk erkend natuurlijk kind van de aanwas geniet, zie men buiten de in het arrest geciteerde nummers uit het werk van De Page, ook nog n° 227, t. IX. Aanwas kan zich voordoen tussen natuurlijke en wettige kinderen (art. 757, eerste hypothese); daarentegen is aanwas ten voordele van het natuurlijk kind uitgesloten, wegens de onveranderlijkheid van het hem toegekende erfdeel, wanneer het te samen met ascendenten en bevoorrechte zijverwanten of met gewone zijverwanten van de de cuius opkomt. (Zie De Page en Dekkers, t. IX, n° 754). Deze stelling is klaarblijkelijk door bovenstaand arrest aanvaard.

Henri Boonen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 14 Juli 1952.

Voorzitter : M. Rubens.

Rechters : Mevr. De Loof en M. Deripaincel.

Advocaten : Mrs Van Gestel en De Meyer.

Handelshuur. — Uitlegging van artikel 14, lid 1, van de wet van 30 April 1951. — Geen nietigheid van de betekening van 's huurders verzoek om huurhernieuwing wegens het weglaten van de in het tweede gedeelte van voormelde wetsbepaling voorgeschreven vermelding. — Deze is niet aan sacramentele woorden gebonden.

Uit niets blijkt dat de vermelding, welke artikel 14 lid 1, van de wet van 30 April 1951 in zijn tweede gedeelte voorschrijft als moettende voorkomen in de betekening van het verzoek om huurhernieuwing door de huurder (nl. dat bij gebreke van betekening door de verhuurder op dezelfde wijze en binnen de drie maanden van zijn gemotiveerde weigering van huurhernieuwing, van het bedingen van andersluidende voorwaarden of het aanbod van een derde, de verhuurder zal geacht worden toe te stemmen in de hernieuwing van de huurovereenkomst onder de voorgestelde voorwaarden) zou voorgeschreven zijn op straffe van nietigheid.

Grammaticaal slaan de woorden « op straffe van nietigheid » alleen op de voorgeschreven vermelding van de voorwaarden, waaronder de huurder bereid is de nieuwe huur aan te gaan. De sanctie op het vereiste van de vermelding van hetgeen de verhuurder te doen staat is slechts, dat bij verzuim van die vermelding het vermoeden wegvalt, dat de verhuurder akkoord gaat met de hernieuwing van de huur onder door de huurder gestelde voorwaarden.

De juistheid van de bovenstaande interpretatie volgt ook uit de geschiedenis van de totstandkoming der wet.

De bij het tweede gedeelte van voormeld artikel 14 lid 1, voorgeschreven vermelding is niet aan sacramentele woorden gebonden; de verwijzing naar artikel 14 staat gelijk met het overnemen van de volledige tekst daarvan.

De Cock t/ Deru.

Overwegende dat de ontvankelijkheid van het hoger beroep, tijdig ingesteld en in behoorlijke vorm, niet wordt betwist;

Overwegende dat de oorspronkelijke eis, strekkende tot huurhernieuwing, door de eerste rechter afgewezen werd om reden dat beroeper in zijn aanvraag niet al de vermeldingen, voorzien door artikel 14 van de wet van 30 April 1951 op straffe van nietigheid zou opgenomen hebben en dat deze betrekkelijke nietigheid niet gedekt werd door het stellen van andersluidende voorwaarden door beroepen, daar deze slechts subsidiair werden gesteld en beroepen zich in hoofdorde beroepen op de nietigheid voortspuitende uit de onregelmatigheid;

Overwegende dat de gehekelde vermelding letterlijk luidt : « Ik trek, gelijkvormig de wet, uw aandacht op de bepaling van art. 14, dat, behoudens gemotiveerde weigering van Uwentwege, binnen de drie maanden betekend bij deurwaarders-exploot of bij aangetekende brief, U geacht wordt in te stemmen met de hernieuwing onder de voorgestelde voorwaarden »; dat

een nauwkeurige Franse vertaling aan deze brief dd. 7 Augustus 1951 toegevoegd was;

Overwegende dat beroepen deze brief eerst beantwoordden op 17 October 1951, toen zij dachten dat beroeper niet meer binnen de termijn was om een nieuwe geldige huurhernieuwing aan te vragen : «...Nous tenons à vous signaler tout d'abord que cette demande est irrégulière et en conséquence nulle vu que les mentions prescrites par la loi à peine de nullité ne s'y trouvent pas toutes...»;

Overwegende dat de eerste rechter in de tekst van de brief van 7 Augustus 1951 het bewijs meent te vinden van het opzet van beroeper om beroepen te verschalken door slechts de vermelding van de « gemotiveerde weigering » expressie verbis te herhalen zonder een woord te reppen over de andersluidende voorwaarden en aanbod van een derde;

I. In rechte :

Overwegende dat het te betwijfelen valt of de sanctie van de nietigheid wel slaat op het gebrek aan het tweede deel der vermeldingen geëist door artikel 14, 1° lid in fine :

« De betekening moet, op straffe van nietigheid, de voorwaarden opgeven en de vermelding bevatten dat de verhuurder geacht wordt met de hernieuwing der huurovereenkomst onder de voorgestelde voorwaarden in te stemmen, zo de verhuurder hem, langs dezelfde weg en binnen drie maanden, geen gemotiveerde weigering van hernieuwing, andersluidende voorwaarden of het aanbod van een derde, op dezelfde wijze betekend heeft »; ingelast in het eerste gedeelte van de tweeledige zin, 'blijkbaar alleen betrekking heeft op dit eerste gedeelte en niet op het tweede; dat, ware het anders, de woorden « op straffe van nietigheid » het de aanhef van de zin hadden moeten geplaatst worden;

Overwegende dat de Franse tekst van artikel 14 nog minder toelaat de nietigheid toe te passen op de tweede reeks vermeldingen in de aanvraag te doen : « La notification doit indiquer, à peine d nullité, les conditions auxquelles le preneur lui-même est disposé à conclure le nouveau bail et contenir la mention qu'à défaut de notification par le bailleur, suivant les mêmes voies et dans les trois mois, de son refus motivé de renouvellement, de la stipulation de conditions différentes ou d'offres d'un tiers, le bailleur sera présumé consentir au renouvellement du bail aux conditions proposées »;

Dat grammaticaal de nietigheid slechts op het eerste lid kan slaan (De Page, Compl., T. IV, blz. 204);

Dat, zo het belang en het nut van de tweede vermelding in het oog springen, de sanctie van het verzuim ervan niet noodzakelijk te vinden is in de nietigheid van het verzoek om huurhernieuwing, maar eer in het wegvallen van het vermoeden van akkoord met de hernieuwing onder de door de huurder gestelde voorwaarden;

Overwegende dat de geschiedenis der totstandkoming der wet nergens de nietigheid, die besloten ligt in artikel 14, belicht heeft;

Dat het oorspronkelijk artikel 14 (toen genummerd 12) het recht op huurhernieuwing aldus regelde naar vormen en termijnen :

« 1° 18 maanden ten hoogste, een jaar ten minste vóór het verstrijken der lopende huurovereenkomst, kan de huurder aan de verhuurder een verzoek om hernieuwing betekenen, waarin hij terzelfdertijd nader de voorwaarden opgeeft waaronder hij zelf bereid is een nieuwe huurovereenkomst te sluiten. Deze betekening wordt gedaan bij deurwaardersexploot of bij een

ter post aangetekende brief met kennisgeving van ontvangst;

2° Bij gebreke van dergelijke betekening binnen de voorgeschreven termijnen wordt de huurder vervallen verklaard van zijn recht op hernieuwing;

Zo de verhuurder geen weigering heeft betekend binnen drie maanden na het verzoek om hernieuwing en dit langs dezelfde weg, wordt hij vermoed in te stemmen met de hernieuwing van de huurovereenkomst onder de door de huurder gestelde voorwaarden»;

Dat een amendement van de heer Mellaerts (Parl. Handelingen, Kamer, 11 December 1947, blz. 20), dat luidde als volgt: «Zulks is evenwel alleen het geval, zo de huurder in de kennisgeving, die op hem rust, uitdrukkelijk aan de verhuurder te kennen geeft dat bij gebrek van weigering betekend binnen de termijn van drie maanden, bepaald in de vorige alinea, hij geacht wordt in te stemmen met de hernieuwing»;

Dat volgens deze tekst de enige sanctie op het gebrek aan verwittiging van de verhuurder was dat deze laatste niet geacht werd in te stemmen met de hernieuwing onder de door de huurder gestelde voorwaarden;

Dat de verenigde commissies van Justitie en van Economische Zaken (Doc. 384, verg. 19 Mei 1949, blz. 18) een nieuwe tekst van artikel 12 (thans 14) voorstelden, die ongeveer de huidige definitieve tekst is gebleven, met dit verschil dat de voorgeschreven vermelding slechts spreekt van de «weigering», die moet betekend worden; en nog niet van de «andersluidende voorwaarden of het aanbod van een derde»;

Dat deze wijziging door de verslaggevers (blz. 6) niet nader gecommenteerd werd dan als volgt: «het recht op hernieuwing van de huurovereenkomst wordt gehandhaafd, hoewel met enkele wijzigingen. De tekst werd omgewerkt»;

Dat in de nieuwe tekst voor het eerste het verschil gemaakt wordt tussen de sanctie van de vervallenverklaring (toepasselijk op de vermelding van de termijn en de vorm van betekening), en van de nietigheid (toepasselijk op de niet vermeldingen van de weigering) met de twijfelachtige zinsbouw van het huidige artikel;

Dat de huidige tekst (toen artikel 15) van artikel 14 door een aanvullend verslag van de commissies (n° 36, Doc. Senaat, 1949-50, Verg. 612-49) aangevuld werd zonder andere commentaar dan: «Dit artikel bepaalt de procedure welke dient gevolgd door de huurder die hernieuwing verlangt en door de verhuurder die zich daartegen wil verzetten»;

Overwegende dat dus uit niets blijkt, dat men de sanctie, voorzien door het amendement Mellaerts, heeft willen verscherpen;

II. In feite :

Overwegende dat met de uitdrukkelijke verwijzing: «Ik trek uw aandacht op de bepalingen van art. 14», beroeper aan de verplichting tot de vermelding van gezegd artikel voldaan heeft; dat deze vermelding inderdaad aan geen sacramentele of geijkte bewoordingen gebonden is; dat de wetgever de aandacht van de verhuurder heeft willen vestigen op de gevolgen van zijn stilzwijgen, nl. dat het als aanvaarding zou beschouwd worden; dat de verwijzing naar artikel 14 gelijkstaat met de herhaling van de volledige tekst ervan;

Dat beroepenen trouwens er niet door misleid werden, vermits zij met de wettekst in de hand wezen op de leemten in het overschrijven van de tekst van

artikel 14, die zij dus in zijn geheel gelezen hadden; dat zij verder tijdig hun andersluidende voorwaarden lieten kennen;

Overwegende dat het verzoek om huurvernieuwing dus gegrond is;

Om deze redenen,

De Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak;

na erover beraadslaagd te hebben; alle verdere en strijdige besluiten verwerpende;

Ontvangt het hoger beroep; verklaart het gegrond;

Doet dienvolgens het bestreden vonnis te niet en opnieuw wijzende, verklaart het verzoek van beroeper om huurhernieuwing ontvankelijk en gegrond

BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

Kortgeding. — 1 April 1952.

Voorzitter : M. De Groote.

Advocaten : Mrs F. De Riemaecker en R. De Rouck.

Huwelijk. — Verzoek om voorlopige maatregelen, terwijl geen verzoekschrift tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed is ingediend. — Algemeen criterium van het spoedeisend karakter van de gevraagde maatregel voor het bepalen van de bevoegdheid van de Voorzitter in kortgeding. — Al wat de bewaking van kinderen raakt is uiteraard dringend. — De vaderlijke macht moet wijken voor het hoger belang van het kind. — Artikel 214 j B.W. heeft artikel 806 Rv. niet opzij gezet. — Verhouding tussen deze beide artikelen.

Indien geen verzoek tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed is ingediend, moet de bevoegdheid van de Voorzitter in Kortgeding om kennis te nemen van een verzoek tot het bevelen van voorlopige maatregelen worden beoordeeld naar het algemeen criterium van het spoedeisend karakter van de gevorderde maatregelen.

Al wat de bewaking van kinderen raakt is uiteraard dringend.

De vaderlijke macht moet wijken voor het hoger belang van het kind. Zo sedert de wet van 1932 (art. 214 j. B. W.) het gebied van de wederzijdse rechten en plichten der echtgenoten, waarop de sanctie bij art. 214 j. B. W. vastgesteld is, bij het ontbreken van een vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed weliswaar aan de bevoegdheid van de Voorzitter in Kortgeding praktisch onttrokken is, zou het echter verkeerd zijn de weg van het Kortgeding te versperren en de belanghebbende echtgenoot te verplichten hetzij een vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed in te stellen of zich te beroepen op art. 214 j B.W., terwijl de voorzitter de algemene bevoegdheid heeft om in Kortgeding maatregelen te bevelen uit hoofde van onverwijlde spoed. Artikel 214 j B. W. heeft immers art. 806 Rv. niet op zij gezet. Deze beide wetteksten verschillen ook naar hun grondslag en doel : grondslag van art. 214 j B. W. is zware tekortkoming, die ook een vordering in Kortgeding kan wettigen, terwijl doel en draagwijdte van dat artikel verder strekken dan het Kortgeding. Hoewel art. 214 j B. W. enkel spreekt van dringende en voorlopige maatregelen, kunnen krachtens de bepaling

in feite beslissende maatregelen getroffen worden.

De Pauw t/ Heyman.

Overwegende dat de eis ertoe strekt om aan aanlegger de bewaking over het kind van partijen toe te vertrouwen, desnoods met behulp der openbare macht;

Overwegende dat verweerster bij wedereis volgende voorlopige maatregelen vordert: 1. afzonderlijke verblijfplaats; 2. bewaking over het kind en beschikking over de kinderkleren; 3. beschikking over de persoonlijke kledingstukken van verweerster;

Overwegende dat tussen partijen ernstige moeilijkheden gerezen zijn; dat evenwel vooralsnog geen verzoekschrift tot echtscheiding, noch tot scheiding van tafel en bed werd ingediend; dat de bevoegdheid van de Voorzitter in kortgeding, die slechts in dit laatste geval bij art. 268 B.W. in elke stand van het geding bepaald is, in casu volgens de algemene criteria van het spoedeisend karakter dient beoordeeld te worden;

Overwegende dat al wat de bewaking van kinderen raakt, uiteraard dringend is (Luik, 26 Juli 1902, P.P. 1803, n° 265; Van Lennep, Het kortgeding, blz. 121; Luik, 23 September 1916, P. 1919, II, 107; Rép. Prat. V° Référé, n° 147; Brussel, 9 Augustus 1883; Moreau, Traité Réf., blz. 182 noot 3; Pand. B. V° Référé mat. civ. n° 724; De Glas en Rodenbach, n° 378 en volgende);

Overwegende dat uit de debatten blijkt en door verweerster niet wordt ontkend, dat het minderjarig kind uit de echt van partijen gesproten op 1 Februari 11950, door verweerster tengevolge van de feitelijke scheiding van partijen medegenomen werd en bij de moeder van eerstgenoemde verblijft;

Overwegende dat verweerster bij wedereis de bewaking van dit kind opvoert, steunend op het feit dat haar moeder van onberispelijk gedrag en zeden is, zoals blijkt uit het getuigschrift van de heer Politiecommissaris te Ninove dd. 30 Maart 1952 en anderzijds op het feit dat eiser als lompenkoopman dagelijks van huis weg is en een besproken levenswandel zou leiden;

Overwegende dat eiser deze beweringen niet bestrijdt; dat het geschil tussen partijen reeds aanleiding heeft gegeven tot een verzoening voor de Vrederechter te Ninove, die geen gunstige uitslag opleverde;

Overwegende dat de vaderlijke macht ondergeschikt is aan het hoger belang van het kind; dat het in casu gaat over een kind, van amper twee jaar oud, dat de onontbeerlijke zorgen van zijn moeder vergt, en dat wegens de betwiste levenswandel van eiser niet zou beschikken over het vereiste onderhoud en de oppas;

Dat de hoofdeis derhalve ongegrond is;

Dat de wedereis op dat punt integendeel ontvanke-lijk en gegrond is;

Dat het dan ook als billijk voorkomt eiseres in wedereis toe te laten te beschikken over het deel der kinderklederen, die bij eiser in hoofdeis zijn achtergebleven en die het voorwerp uitmaken van het tweede deel van de wedereis;

Overwegende dat, wat betreft de vaststelling van een afzonderlijke woning en de beschikking door verweerster over haar kledingstukken, deze maatregelen voor de vrouw slechts haar grond kunnen vinden in het verzuim door de man van zijn huwelijksplichten;

Overwegende dat verweerder in wedereis de onbevoegdheid van de Voorzitter in kortgeding op dat punt opwerpt;

Overwegende dat, zo sinds de wet van 1932 (art. 214 j. B. W.) het gebied van de wederzijdse rechten en plichten der echtgenoten waarvan de sanctie bij art.

214 j vastgesteld is, bij gemis aan vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, weliswaar praktisch aan de bevoegdheid van de Voorzitter der Rechtbank, zetelend in kortgeding onttrokken is, het echter verkeerd zou zijn de weg van het kortgeding te versperren en de belanghebbende echtgenoot te verplichten hetzij een vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed in te stellen of zich te beroepen op art. 214 j B. W., terwijl de voorzitter de algemene bevoegdheid heeft om in kortgeding maatregelen te treffen wegens onverwijlde spoed;

Dat immers art. 214 j B. W. artikel 806 van het Wetboek van burgerlijke Rechtsvordering niet op zij gezet heeft; dat beide wetteksten dan ook verschillen naar hun grondslag en doel; grondslag van art. 214 j B. W. is zware tekortkoming, die de vordering in kortgeding ook kan wettigen, terwijl doel en draagkracht verder dan het kortgeding strekken (Hoewel art. 214 j B. W. enkel spreekt van dringende en voorlopige maatregelen, kunnen in feite beslissende maatregelen getroffen worden (Van Lennep, op. cit., blz. 70, 316; De Glas en Rodenbach, « Traité de Référé », n° 374 en volgende);

Overwegende dat wij derhalve bevoegd zijn om over het overige van de wedereis uitspraak te doen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 13 December 1951.

Voorzitter: M. Van Hal.

Rechters: M.M. Wildiers en Sury.

Advocaten: Mrs Vander Mensbrugge en Roland.

1. **Gehuwde vrouw.** — Voor het instellen van een geding tegen haar echtgenoot én een derde heeft zij geen machtiging nodig.
2. **Dagvaarding.** — Nieuw argument bij besluiten aangevoerd zonder het beschikkend gedeelte van de dagvaarding te wijzigen. — Grondslag van de eis blijft daardoor onaangetast.
3. **Huwelijk.** — Gemeenschap van goederen. — Werking van een bevel van de voorzitter krachtens art. 214 j. B.W. — Sanctie van de niet-naleving van dit bevel.

1. *De gehuwde vrouw heeft geen echtelijke of rechterlijke machtiging nodig wanneer de door haar ingestelde vordering gelijktijdig tegen haar echtgenoot én tegen een derde gericht is. Zulks spruit uit de ratio legis van art. 216 B.W.*
2. *Het invoeren van een nieuw argument in de besluiten zonder dat het dispositief der dagvaarding enige wijziging ondergaat, heeft niet de schending van de « rechtsovereenkomst » voor gevolg.*
3. *Een door de voorzitter overeenkomstig art. 214 j B.W. gewezen bevelschrift waarbij aan de man verbod wordt opgelegd om onroerende goederen te vervreemden of met hypotheek te bezwaren, heeft niet ten gevolge, dat de man daardoor onbekwaam wordt om hierover te beschikken, noch dat bedoelde goederen niet meer zouden mogen vervreemd worden.*

De door een in gemeenschap gehuwde vrouw tegen haar man en tegen een derde-verkrijger wegens bedrieglijke benadeling harer rechten ingestelde vordering wordt met de in art. 1167 B.W. bedoelde Pauliaanse vordering gelijkgesteld, ofschoon er tussen beide vorderingen belangrijke verschillen bestaan; de gehuwde vrouw bezit immers naast een

recht op onderhoudsgeld ook een actueel recht van bijzondere aard in de gemeenschap (zie *infra*); anderzijds moet zij, in tegenstelling met de gewone schuldeiser, het onvermogen van de schuldenaar (de man) niet bewijzen. Daarom kan beter gesproken worden van een vordering steunend op de quasi-delictuele verantwoordelijkheid, die door sommige auteurs overigens als de grondslag van de Pauliaanse vordering wordt beschouwd.

De stelling, waarbij de rechten van de vrouw kunnen gelijkgesteld worden met die van een schuldeiser onder opschortende voorwaarde — de aanvaarding van de gemeenschap en de toedeling aan de vrouw van de litigieuze goederen — zodat zij vóór de vervulling van de voorwaarde bij gebrek aan belang niet kan optreden, beantwoordt niet geheel aan de tegenwoordige rechtspositie van de gehuwde vrouw. Haar rechten hebben immers, vooral sedert de wet van 20 Juli 1932, een belangrijke uitbreiding ondergaan; zo komt zij bv. meer en meer tussen in de door de man tijdens de gemeenschap verrichte handelingen; haar medewerking bij daden van beschikking schijnt regel te worden, enz. Vandaar dat rechtspraak en rechtsleer het recht van de gehuwde vrouw op de goederen van de gemeenschap zijn gaan beschouwen, ofwel als een recht van mede-eigendom, waarvan de uitoefening geschorst is, ofwel als een actueel recht in een gemeenschappelijke eigendom, ofwel als een georganiseerde onverdeelde. Hieruit zou tenslotte moeten afgeleid worden, dat de vrouw, vennoot van haar man, mede-eigenares is van de gemeenschap en dat haar recht tenietgaat bij de afstand van de gemeenschap, die als een ontbindende of beter een «*verbrekende*» voorwaarde werkt.

Ongeacht de stelling, die men zou bijtreden, zou de gehuwde vrouw tijdens de gemeenschap een vordering tegen haar man kunnen instellen onder de dubbele voorwaarde, dat nl. 1° de inwilliging van haar eis haar niet de mogelijkheid mag ontnemen later afstand te doen van de gemeenschap; 2° zij geen daden, van beheer t.a.v. de goederen van de gemeenschap verricht noch het recht van beheer van de man krenkt. Deze dubbele voorwaarde wordt vervuld, indien ter vergoeding van de geleden schade, beslist wordt, dat aan de vrouw niet zullen kunnen worden tegengeworpen de ter bedrieglijke benadeling harer rechten verrichte handelingen.

Het krachtens art. 214j B.W. gewezen bevelschrift verleent aan de gehuwde vrouw een actueel recht, zodat zij gerechtigd is vóór de ontbinding van de gemeenschap alle maatregelen te treffen om dit recht te beschermen. Indien de man in strijd met het hem opgelegde verbod de onroerende goederen te vervreemden, handelt, is de enige sanctie die, dat de handeling van de man niet aan de vrouw kan worden tegengeworpen.

Om in haar vordering te slagen moet de vrouw bewijzen een nadeel, het bedrieglijk inzicht van de man en de medeplichtigheid van de derde.

Lesanier t/ Hofman en Cock.

Overwegende dat eerste verweerder, hoewel be hoorlijk gedagvaard, geen pleitbezorger aanstelde binnen de wettelijke bepaalde termijn;

Overwegende dat de eis er toe strekt nietig en van geen waarde te horen verklaren de hypotheekstelling ten bedrage van 688.000 fr. in hoofdsom, verleend op 26 Januari 1949 door eerste verweerder in voordeel van tweede verweerder op het huis gelegen te Deurne,

Jozef Verbovenlei 75, goed afhangende van de wettelijke gemeenschap tussen aanlegster en eerste verweerder; verder de schrapping te horen bevelen van de inschrijving desbetreffende genomen ten voordele van tweede verweerder op het 11e hypotheekkantoor, eindelijk tot de solidaire veroordeling van beide verweerdere tot een schadevergoeding van 50.000 fr.;

Niet-ontvankelijkheid van de eis op grond van gebrek aan machtiging van de vrouw om in rechte te staan :

Overwegende dat tweede verweerder ten onrechte deze reden van onontvankelijkheid opwerpt, daar artikel 216 B. W. in de meest algemene bewoordingen bepaalt dat de vrouw de echtelijke machtiging niet nodig heeft in al de geschillen tussen echtgenoten; dat tweede verweerder te vergeefs aanvoert dat tegenover hem de bepaling niet toepasselijk is, gezien, ter zake, één enkele eis gericht is en tegen de echtgenoot en tegen een derde, zodat het principe vastgesteld bij artikel 216 ook toepasselijk is ten aanzien van de eis voor zoveel hij gericht is tegen de derde;

Overwegende dat het volstaat de «*ratio legis*» van bedoeld artikel na te gaan om tot zulk besluit te komen dat de echtgenoot, wanneer zijn vrouw tegen hem een eis indient, natuurlijkerwijze zijn machtiging zou weigeren en dat de wetgever onnuttige verwikkelingen wil vermijden welke de noodzakelijkheid van de machtiging door de Rechtbank zou doen ontstaan; dat dezelfde beweegredenen gelden wanneer één en dezelfde eis tegenover de echtgenoot en tegenover een derde wordt ingeleid.

Ultra petita :

Overwegende dat het logischerwijze noodzakelijk blijkt eerst een argument van tweede verweerder te bespreken waar hij zich beroept op een zagezegde uitbreiding van de oorspronkelijke eis, beweerende dat aanlegster, die in haar dagvaarding enkel een nietigverklaring van hypotheekstelling vervolgt met schadevergoeding, later in hare besluiten de schuldbekentenis, die aan de oorsprong van deze hypotheekstelling ligt, aanvalt als zijnde fictief of nietig op grond van artikelen 1108 en 1131 van het B. W.;

Overwegende dat aanlegster in hare besluiten het beschikkend gedeelte van hare oorspronkelijke dagvaarding onaangeroerd heeft gelaten; dat zij weliswaar in hare motivering de geldigheid van de schuldbekentenis die aan de oorsprong van deze hypotheekstelling ligt, aantast, doch zulks slechts als argument vooropzet, argument, waarvan de waarde kan besproken en betwist worden; doch dat het aanwenden van een bepaald argument in geen enkel geval de scheiding van de «*rechtsovereenkomst*» medesleept wanneer het dispositief der besluiten geen uitbreiding ondergaat;

Samenvatting der feiten :

Overwegende dat volgende feiten door de behandeling der zaak als vaststaand dienen beschouwd te worden :

Aanlegster en eerste verweerder, die gehuwd zijn onder het beheer der wettelijke gemeenschap, leven sinds lange jaren gescheiden;

Op 6 November 1940 werd, op verzoek van aanlegster op grond van artikel 214j B. W. een bevel door de heer Voorzitter dezer Rechtbank uitgevaardigd, waarbij verbod werd opgelegd aan eerste verweerder

het huis Jos. Verbovenlei 75 (destijds Te Boelaerlei), Deurne-Zuid, te verkopen, te vervreemden of met hypotheek te bezwaren; dit bevel werd overgeschreven ter Griffie der Rechtbank in het register ad hoc op 30 November 1940; e

Ondertussen was eerste verweerder in boelingschap gaan leven met een andere vrouw en werd hij wegens onderhoud van bijzit veroordeeld door de 7e Kamer van de Rechtbank van eerste aanleg van Antwerpen tot 100 fr. boete, de 11 Maart 1946;

Aanlegster ontving de 9 September 1945 toelating van de heer Vrederechter te Bergerhout, rechtstreeks bij de toenmalige werkgever van haar echtgenoot de helft van zijn wedde te ontvangen, waarna eerste verweerder deze werkgever verliet en gedurende een zekere tijd 2.500 fr. per maand aan zijn vrouw betaalde tot April 1949; dat hij gedurende dit jaar slechts 14.000 fr. betaalde om in 1950 elke hulpverlening af te schaffen; de 28 November 1949 werd eerste verweerder door de Boetstraffelijke Rechtbank van Antwerpen veroordeeld wegens verlating van familie, vonnis in beroep bevestigd door arrest waartegen eerste verweerder zich in verbreking voorzag; deze voorziening werd verworpen;

Bij vonnis van 14 Juli 1950 werd aanlegster door de heer Vrederechter te Bergerhout gemachtigd zekere bedragen bij uitsluiting van eerste verweerder in ontvangst te nemen, waarna een maatschappij van Zwitsers Recht beslag onder derden deed leggen in de handen van de schuldenaars van gezegde bedragen, aanvoerende dat eerste verweerder zich borg had gesteld voor een bedrag verschuldigd door Jw. L. L.;

Eindelijk bekwam aanlegster tegen haar echtgenoot de 24 Januari 1951 een vonnis, uitgesproken door de 4e Kamer van deze Rechtbank, waarbij eerste verweerder veroordeeld werd tot uitkering van een onderhoudsgeld van 1.000 fr. per maand; dit vonnis maakt in de motivering melding van tergende middelen door eerste verweerder aangewend om zijn vrouw van alle middelen van onderhoud te beroven, en onder andere van het feit dat hij de 1e April 1950 in de woning van aanlegster binnendrong om er een aanzienlijk deel voorwerpen weg te nemen.

Van zijn kant blijkt het dat eerste verweerder op een niet bepaald ogenblik in dienst trad van zijn bijzit mej. L. L., die een groothandel in ijzerwaren exploiteert; hij bekwam algemene volmacht om de handel te voeren en zelfs daarin afstand te doen aan derden, wat laat veronderstellen dat hij meer dan een ondergeschikte was;

Tweede verweerder leende op 1 Maart 1948 aan mej. L. L. een bedrag van 250.000 fr., som welke op dezelfde datum gebracht werd op 500.000 fr. en op 1 Juli 1948 op 630.000 fr.; als vergoeding wordt hij aangesteld als bediende; eerstens aan een maandloon van 6.000 fr., later van 10.000 fr., met hierbij toekenning van een commissieloon en betaling van interest op het geleende kapitaal; buitendien wordt hem het volledig nazicht van boekhouding, briefwisseling, enz. toegelaten; eerste verweerder waarborgde volledig in solidariteit en onverdeelbaarheid met mej. L. L. al hare verplichtingen;

De 24 Januari 1949 eist tweede verweerder terugbetaling der geleende sommen;

De 26 Januari 1949, bij akte verleden voor notaris De Vroe, erkent eerste verweerder aan tweede verweerder schuldig te zijn wegens lening en interest een totale som van 688.000 fr. en als waarborg zijner schuld hypothekeert hij het huis met aanhorigheden Jos. Verbovenlei 75, afhangende van de huwelijks-gemeenschap met aanlegster; deze laatste, hoewel vernoemd in de akte, verschijnt niet en tweede ver-

weerder verklaart aan de notaris de waarde van het pand te kennen en de instrumenterende notaris van alle verantwoordelijkheid te ontslaan, verklarende dat gans de akte op zijn verzoek werd opgemaakt;

Op 7 Juni 1950 betekent tweede verweerder aan eerste verweerder bevel voorafgaande aan de verkoop bij dadelijke uitwinning;

Ontvankelijkheid en gegrondheid van de eis voor zoveel hij gesteund is op het bevel van 6 November 1940 van de heer Voorzitter (artikel 214J) :

Overwegende dat de ontvankelijkheid van zulke eis niet betwist wordt;

Dat het bevel van de heer Voorzitter nochtans, dat aan eerste verweerder o.a. verbod oplegde het goed Jos. Verbovenlei te verkopen, te vervreemden of met hypotheek te bezwaren, niet als gevolg heeft de echtgenoot met een bepaalde onbekwaamheid tot beschikking te treffen of het goed onvervreemdbaar te maken; dat het een louter verbod behelst en als dusdanig althans niet kan ingeroepen worden om de nietigheid van de hypotheekstelling te bekomen (zie De Page, I, 708bis; E. Hayoit de Termicourt, Pand. Pér. 1939, blz. 27; Lefère, De feitelijke scheiding der echtgenoten (n° 79);

Voorafgaande vraag betreffende de juridische grond van de vordering door aanlegster ingeleid :

Overwegende dat de vordering van aanlegster in hare hoedanigheid van gehuwde vrouw gemeen in goederen ingeleid tegen haar echtgenoot en de derde verkrijger wegens de bedrieglijke benadeling van haar rechten, wordt gelijkgesteld met de pauliaanse actie van artikel 1167 B. W., hoewel er aanmerkelijke verschillen bestaan tussen beide vorderingen; dat namelijk, indien soms aanlegster schuldeiseres kon zijn van onderhoudsgeld, zij ook buitendien een actueel recht van bijzondere aard bezit in de gemeenschap zoals verder zal bepaald worden; dat anderzijds de gehuwde vrouw in tegenstelling met de gewone schuldeiser in een pauliaanse vordering, het onvermogen van haar schuldenaar (de man) niet dient te bewijzen;

Overwegende dat met meer reden beroep kan gemaakt worden op de quasi delictuele verantwoordelijkheid van artikel 1382 B. W. (Pirson, Noot vonnis Gent, 3 Juli 1947, Revue Critique de Jurisprudence Belge, 1948, n° 8, blz. 251 en verwijzingen), welke door sommige rechtsgeleerden als de grond van de pauliaanse vordering wordt beschouwd (De Page, T. III, n° 252);

Overwegende dat, zoals hoger gezegd, de eis moet beperkt blijven bij de vraag tot nietigverklaring van de hypotheekstelling door eerste aan tweede verweerder toegestaan, zonder dat de geldigheid van de akte van lening kan besproken worden; dat een hypotheekstelling eventueel het voorwerp kan uitmaken van een nietigverklaring op grond van de principes van de bedrieglijke benadeling (Brussel, 15 Maart 1892, Pas. 1892, III, 253);

Ontvankelijkheid van de eis op grond van de bedrieglijke benadeling der rechten van aanlegster :

Overwegende dat tweede verweerder de niet-ontvankelijkheid van de eis opwerpt op grond van het feit dat de gehuwde vrouw, staande de huwelijks-gemeenschap, geen rechten kan laten gelden aangaande de goederen die er van afhangen; dat deze stelling berust op volgende argumenten :

1. de vrouw kan, na de ontbinding van de gemeen-

schap, daarvan afzien met terugwerkende kracht wat haar tussenkomst tijdens de gemeenschap ongerechtvaardigd maakt;

2. Het optreden van de vrouw zou het recht alléén te beheren, dat aan de man is toegekend door artikel 1421 B. W., krenken;

Overwegende dat de rechten van de vrouw volgens deze stelling kunnen gelijk gesteld worden met deze van een schuldeiser onder schorsende voorwaarde, voorwaarde welke bestaat in het aanvaarden van de gemeenschap en in de toedeling aan de vrouw van de goederen waarover de betwisting gaat; dat in dergelijke omstandigheden de vrouw voor het verwezenlijken van de voorwaarde niet kan optreden bij gebrek aan belang (*Uxor non est proprie socii sedi speratur fore*: Dumoulin; Kluyskens, *Huwelijksgemeenschap*, n° 153; Piret in B. J. 1939, 72; *Verbreking*, 23 Maart 1933, *Pas.* 1933, I, 178 (motivering); Baudry-Lacantinerie, *Contrats de mariage*, T. I, n° 651);

Overwegende dat de huidige toestand van de gehuwde vrouw, meer in het bijzonder sedert de wet van 20 Juli 1932, niet steeds overeen te brengen is met deze voorstelling, dat inderdaad, niet uit het oog kan verloren worden dat de vrouw meer en meer tussenkomt in de daden gesteld door haar man staande de gemeenschap; zo b.v. dat haar medewerking in feite regel schijnt te worden in de daden van beschikking (rondschrjven van de heer Procureur-Generaal dd. 14 Augustus 1931, *Annales du Notariat* 1931, blz. 435); dat het huishoudelijk mandaat haar in dezelfde gemeenschap belangrijke rechten verleent, dat de toepassing van artikel 214J in sommige gevallen de vrouw voor bepaalde goederen of daden ontslaat van haar onbekwaamheid; dat deze en andere machtsuitbreidingen van de vrouw verschillende rechtsbeslissingen en rechtsgeleerden er toe geleid hebben de rechten van de vrouw op de goederen der gemeenschap te beschrijven als een recht van mede-eigendom, waarvan de uitoefening geschorst is, maar dat zij mag beschermen met de vernietiging te vragen van de daden van beschikking gesteld om haar te benadelen (*Verbreking*, 3 April 1911, *Pas.* 1911, I, 198) ofwel als een actueel recht in een gezamenlijk eigendom (*De Page*, V, n° 1153; *Dekkers*, noot onder *Brussel*, 20 Juni 1947, *Revue Critique de Jurisprudence Belge*, 1948, blz. 116 tot 118), ofwel als een georganiseerde onverdeeldheid (*Verbreking Frankrijk*, 5 Februari 1850, S. 1850, I, 337); wat tenslotte zou leiden tot aanvaarding dat de gehuwde vrouw, vennoot van haar echtgenoot, mede-eigenares is van de gemeenschap, recht dat uitgedoofd wordt door haar afzien van de gemeenschap, hetgeen als een ontbindende of beter een verbrekende (*résiliatoire*) voorwaarde werkt (*De Page*, T. I, n° 457; *Van de Velde-Winand* in *Belg. Jud.* 1938, 34; *Dendermonde*, 6 Mei 1938, *Pas.* 1941, III, 5); dat deze stelling alleszins een belangrijke steun vindt in het feit dat de afstand slechts facultatief is en dat de vrouw die dit recht laat verjaren zonder zekere pleegvormen te vervullen, gemeen in goederen zal blijven, hoewel zij geen daad van aanvaarding heeft gesteld (artikelen 1456 en 1459 B. W., *Plan. en Ripert*, IX, n° 770; *Collin et Capitant*, III, 9e éd., n° 46, litt. A, blz. 266);

Overwegende, dat ongeacht welke van deze beide stellingen men toetreedt (vrouw gerechtigd onder schorsende voorwaarde ofwel onder verbrekende voorwaarde) de door de gehuwde vrouw tijdens de huwelijksgemeenschap ingeleide actie, haar niet kan ontzegd worden ingeval de twee hiernabepaalde voorwaarden geëerbiedigd worden, namelijk:

1. dat de toekenning van haar eis en namelijk het herstel welke haar door het vonnis wordt verleend,

zich zou aanpassen aan de mogelijkheid welke haar voorbehouden is van de gemeenschap af te zien;

2. dat de vrouw geen daden van beheer zou stellen aangaande de goederen van de gemeenschap of het recht van beheer van de man niet zou krenken;

Dat deze beide voorwaarden nageleefd worden ingeval aan de vrouw als vergoeding voor de geleden schade, de niet-tegenstelbaarheid van de litigieuze daden moest toegestaan worden, vermits deze, in geval van afstand van de gemeenschap, geen gevolgen zou hebben en gezien, anderzijds, de actie aldus beperkt, geen vordering is van de gemeenschap vermits zij niet als gevolg heeft de acte tussen eerste en tweede verweerder te vernietigen maar enkel de vrouw, slachtoffer van een bedrieglijke handeling, terug te plaatsen in de toestand waarin zij zich bevond vóór het plegen van de bedrieglijke handeling tot op het ogenblik waarop zij haar rechten betreffende de gemeenschap zal kunnen laten gelden (*Pirson*, *ibid*, n° 13; *De Page*, X, I, n° 516);

Overwegende dat de eis aldus beperkt, begrepen is in de vordering van aanlegster zoals tweede verweerder het trouwens aanvaard heeft (zie eerste besluiten van tweede verweerder);

Dat de aldus bepaalde vergoeding ook beantwoordt aan de vereisten van artikel 1382 wat betreft de herstelling der schade;

Overwegende dat welke stelling men ook aanneme, het niet te betwisten valt, dat wanneer de echtgenote, zoals in casu, een bevel op grond van artikel 214J B. W. van de heer Voorzitter der Rechtbank heeft bekomen waarbij aan de man verbod werd opgelegd zekere goederen van de gemeenschap te vervreemden, zij gerechtigd is, zelfs *tijdens de gemeenschap*, tegen de in tegenstrijd met dit bevel door haar echtgenoot gestelde daden op te komen;

Overwegende, inderdaad, dat het bevel verleend op grond van artikel 214J B. W. aan de vrouw een *actueel recht* verschaft, namelijk het bezit van de gemeenschap onaangeroerd te zien bewaren; dat zij dan ook, zelfs vóór de ontbinding van de gemeenschap, gerechtigd is alle maatregelen te treffen om dit recht, voortspruitend uit het bevel, te doen eerbiedigen; dat men vruchteloos zou opwerpen dat het bevel van voorlopige aard is; dat, inderdaad, zolang het niet ingetrokken wordt, de echtgenoot die het bekomen heeft een actueel recht tot optreden bezit;

Overwegende dat deze beschouwingen geen afbreuk doen aan wat hierboven werd gezegd nopens de sanctie van bedoeld artikel 214J B.W. die noch de onbeschikbaarheid van het goed, noch de onbekwaamheid tot vervreemding van de man teweegbrengt; dat zij enkel tot doel hebben het optreden van de gehuwde vrouw tijdens de gemeenschap te verrechtvaardigen; dat, zoals hoger bepaald, de enige sanctie slechts in een schadevergoeding kan bestaan, die door de echtgenoot en de derde te kwader trouw verschuldigd is; dat het herstel der geleden schade, in acht genomen de hierboven vermelde beginselen, noodzakelijkerwijze de vorm van de niet-tegenstelbaarheid der betwiste handeling zal moeten aannemen;

Overwegende aldus dat de eis, onverschillig of de vrouw al dan niet schuldeiseres was van haar echtgenoot op het ogenblik van de geïncrimineerde daad (*Beroep Gent*, 3 Juli 1947, *Revue Critique de Jurisprudence Belge* 1948, blz. 233) ontvankelijk is in de mate hierboven vermeld.

Gegrontheid van de eis:

Overwegende dat aanlegster, die de bedrieglijke

benadeling inroept, volgende drie elementen dient te bewijzen :

A. Het nadeel dat zij geleden heeft :

Overwegende dat het door de machtsafwending van eerste verweerder aan aanlegster veroorzaakte nadeel als een onmiddellijk vaststaande schade voorkomt, zowel in geval van aanvaarding als van afstand van de gemeenschap, al was het maar in hare niet betwiste hoedanigheid van schuldeiseres van een onderhoudsgeld, waarvan de regeling gebonden is aan de solvabiliteit van eerste verweerder; dat deze solvabiliteit volgens alle bekende gegevens, in geval van verwezenlijking van het in pand gegeven goed, tot nul zou herleid worden;

Dat in elk geval aanlegster die bij vonnis van de heer Vrederechter gerechtigd is de huurgelden van het goed Jos. Verbovenlei in ontvangst te nemen, van deze inkomsten zou beroofd zijn;

Dat, opdat de schade als vaststaand zou beschouwd worden, het volstaat de zekerheid te hebben dat de eiseres in een voordeligere toestand zou verkeren, moest de verweerder de daad, welke hem verweten wordt, niet gepleegd hebben (H. en L. Mazeaud, I, 4e éd., n° 216).

B. Het bedrieglijk inzicht van de echtgenoot, eerste verweerder :

Dat dit element geen verder betoog vergt, wanneer men vaststelt dat de hypotheekstelling door eerste verweerder toegestaan, regelrecht indruist tegen het bevel van de heer Vrederechter, dd. 6 November 1940 en als rechtstreeks gevolg heeft aanlegster ten hare persoonlijke voordele — of in het belang van een derde persoon — te benadelen, zonder dat de gemeenschap hierop de minste winst kan verwezenlijken, integendeel.

C. Medepllichtigheid van derde verkrijger :

Overwegende dat tweede verweerder op 1 Maart 1948 in dienst trad van mej. L. L. met een recht van volledig nazicht van boekhouding en briefwisseling, enz.; dat hij in dagelijks contact kwam met beide bovengenoemde personen en op de hoogte was van hun verhoudingen en van de feitelijke scheiding; dat hij getuige is geweest van het feit dat er op zeer korte tijd van de geleende som van 630.000 fr. niets overbleef (zie verklaring eerste verweerder aan de heer Vrederechter van het IIe kanton, de 4 October 1949);

Overwegende dat op het ogenblik van het verlijden van de notariële akte, waarin uitdrukkelijk gezegd wordt dat het goed toebehoort aan Mr en Mw Hofman, tweede verweerder verklaart de waarde van het pand te kennen en de instrumenterende notaris van alle verantwoordelijkheid dienaangaande te ontslaan, en, ongetwijfeld door de notaris attent gemaakt op de bewoordingen van het rondschriven van de heer Procureur-Generaal, dd. 14 Augustus 1931, verklaart « dat gans deze akte op zijn verzoek werd opgemaakt »; dat hierbij dient opgemerkt te worden dat het bevel van de heer Voorzitter, dd. 6 November 1940, ter Griffie van de Rechtbank van het arrondissement Antwerpen werd overgeschreven waar de akte werd verleden en dat, hoewel zulks geen verplichting is, het aangewezen was dat tweede verweerder, gelet op de onregelmatige toestand waarin eerste verweerder leefde, zich op gemelde Griffie inlichtingen zou hebben ingewonnen;

Overwegende dat uit het geheel van deze vermelde omstandigheden moet afgeleid worden dat tweede ver-

weerder op de hoogte was van de feitelijke toestand en wetens zijn medewerking heeft verleend aan de bedrieglijke benadeling van aanlegster;

Overwegende dat de hoofdeis dus gegrond is zoals hierna bepaald;

Belang van aanlegster in huidige vordering :

Overwegende dat tweede verweerder opwerpt dat aanlegster geen belang heeft bij de huidige procedure, daar, ook al moest de akte van notaris De Vroe, dd. 26 Januari 1949, als hypotheekakte nietig of niet tegenstelbaar zijn, deze akte in ieder geval een geldige en materiële schuldbekentenis zou blijken, wat aan tweede verweerder, schuldeiser van eerste verweerder, zou toelaten een uitvoerend beslag te leggen op zijn goederen;

Overwegende dat, zoals hoger werd gezegd, aanlegster ter zake een ontegensprekelijk belang heeft welke zij put o.a. in haar hoedanigheid van schuldeiseres van onderhoudsgeld, hetgeen haar minstens zou toelaten, samen optredend met tweede verweerder als schuldeiseres, hem geen voorrang te moeten afstaan zoals degene waarvan hij zou genieten als hypothecaire schuldeiser;

Gevraagde geldelijke schadevergoeding :

Overwegende, wat betreft de geldelijke schadevergoeding, welke door aanlegster gevraagd wordt tegen beide verweerders solidaair, dient aangenomen te worden dat de geleden schade voor zoveel zij aan de Rechtbank bekend is, voldoende zal hersteld worden door de hogervermelde maatregel;

Overwegende verder dat de bijkomende argumentatie van aanlegster, welke ertoe zou leiden de nietigverklaring van de akte van lening uit te spreken op grond van veinzerij of van vermomde gift, of van ongeoorloofde oorzaak, niet kan aanvaard worden omdat de hierin begrepen gevolgen buiten het rechterlijk contract vallen;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle andere of strijdige besluiten verwerpende;

Rechtdoende bij verstek tegenover eerste verweerder en tegensprekelijk tegenover tweede verweerder; Na er over beraadslaagd te hebben;

Verklaart de eis ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond;

Dienvolgens verklaart de hypotheekstelling niet tegenstelbaar tegenover aanlegster; enz.

Verwerpt het overige van de eis.

NOOT: Verg. buiten de in bovenstaande beslissing geciteerde auteurs en rechtspraak, Hof Brussel, 9 Juni 1951, R. W. 1951-1952, 413, met noot.

Vlaamse Juristen,

op het

“Rechtskundig Weekblad”

abonneert U

CORRECTIONELE RECHTBANK TE KORTRIJK

26 Januari 1952.

Voorzitter : M. Moerenhout.
 Rechters : MM. Cooreman en Dujardin.
 O. M. : M. Vergote.
 Advocaten : Mrs Van Tomme en Soetens.

Taalgebruik. -- Een in het buitenland wonende verdachte kan zich niet beroepen op de artikelen 55 en 56 der wet van 15 Juni 1935. — Vonnis in hoger beroep in andere taal gesteld dan het bestreden vonnis, daar toepassing van artikel 24 een nieuwe overtreding van de taalwet zou ten gevolge hebben.

Een in het buitenland wonende verdachte kan niet krachtens de artikelen 55 en 56 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken vragen, dat de procedure zal geschieden in een andere taal dan de door de wet voorgeschrevene. De op zijn verzoek in die andere taal behandelde procedure is wegens schending van de artikelen 19 en 2 van voornoemde wet krachtens art. 40 nietig.

Het vonnis in hoger beroep wordt in een andere taal gesteld dan het bestreden vonnis. Toepassing van art. 24 der wet zou immers een nieuwe overtreding der wet zijn, terwijl krachtens art. 40 de rechter ambtshalve de nietigheid moet uitspreken.

O. M. en Duponcheel, b.p. t/ Blache.

Aangezien gedaagde herhaaldelijk en wel op 9 October, 23 October en 13 November 1951 de procedure in de Franse taal heeft aangevraagd, hetgeen telkens impliciet werd toegestaan;

Aangezien Blache in Frankrijk woont en derhalve niet gerechtigd is op grond van artikelen 55 en 56 der wet van 15 Juni 1935 de Franse procedure aan te vragen;

Aangezien de dagvaarding dd. 20 Augustus 1951 behoorlijk in de Nederlandse taal werd betekend; dat de er op volgende procedure krachtens art. 40 der taalwet van 15 Juni 1935 nietig is wegens schending van de artikelen 19 en 2 derzelfde wet;

Aangezien dit vonnis in de Nederlandse taal gesteld wordt, alhoewel het bestreden vonnis in de Franse taal werd gesteld; dat ter zake de toepassing van art. 24 der wet van 15 Juni 1935 een nieuwe overtreding van de taalwet ten gevolge zou hebben, terwijl art. 40 voorschrijft dat de Rechtbank gebeurlijk de nietigheid ambtshalve moet uitspreken (zie A. Van Hoorebeke, « l'Emploi des langues en justice, n° 157);

Aangezien de Rechtbank krachtens art. 215 van het Wetboek van Strafvordering over de zaak zelf uitspraak moet doen;

Om deze redenen :

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het gegrond; Zegt voor recht dat het bestreden vonnis d.d. 13 November 1951 en tevens de gehele procedure, uitgezonderd de dagvaarding van 28 Augustus 1951, nietig zijn wegens overtreding van de taalwet van 15 Juni 1935;

Trekt de zaak tot zich en verwijst ze naar de terechtzitting van 6 Februari 1952 voor behandeling ten gronde in de Nederlandse taal;

Belast het Openbaar Ministerie met de ten uitvoerlegging van dit vonnis.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

2e Kanton. — 3 Juli 1952.

Rechter : M. Jans.
 Advocaten : Mrs Dinet en Luyten.

Verjaring. — Betekenis van het begrip « non valens » in het adagium « contra non valentem agere non currit praescriptio ».

De regel « Contra non valentem agere non currit praescriptio » bedoelt met « non valens » een wettelijk onbekwame en niet een persoon, die ten gevolge van een feitelijke toestand, zoals de onwetendheid omtrent feiten, die voor hem een recht zouden doen ontstaan, in de onmogelijkheid zou verkeren dit recht te doen gelden.

R. M. Z. t/ Janssens.

Overwegende dat de geëiste som samengesteld is uit bijdragen, intresten en bijslagen voor het 2de kwartaal 1948 en de eerste drie kwartalen 1949;

Overwegende dat verweerster sub I de verjaring inroept wat betreft de bijdragen en aankleven voor het 2de kwartaal 1948 en het 1° kwartaal 1949;

Overwegende dat aanlegger opwerpt dat de verjaring slechts ingaat op de datum van aangifte door de verzekeringsplichtige ingediend;

Overwegende dat hij deze mening doet steunen op het beginsel « Contre non valentem agere non currit praescriptio »;

Overwegende dat dit beginsel ter zake niet toepasselijk is;

Overwegende dat inderdaad de « non valens » waarop het betrekking heeft een wettelijk onbekwame is en niet een persoon, die tengevolge van een feitelijke toestand, zoals de onwetendheid betreffende feiten die voor hem een recht zouden doen ontstaan, in de mogelijkheid zou verkeren dit recht te doen gelden;

Overwegende dat verweerster sub I niet betwist de bijdragen, intresten en bijslagen van het tweede en derde kwartaal 1949 schuldig te zijn;

Om deze redenen :

Verklaren de eis verjaard wat de bijdragen en aankleven voor het tweede kwartaal 1948 en het eerste kwartaal 1949 betreft;

Veroordelen verweerster eveneens tot de helft der kosten van het geding.

VLAAMSE JURISTEN

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BIBLIOGRAPHIE

CARVER'S CARRIAGE of GOODS by SEA. — Om- en bijgewerkt door Raoul P. Colinviaux. — 9de editie uitgegeven door Stevens and Sons Limited - Londen 1952.

In de nieuwe uitgave van «Carver's Carriage of Goods by Sea», dit aan alle maritieme advocaten welbekende en voor hen onmisbaar standaardwerk, heeft Mr. Raoul P. Colinviaux of Gray's Inn, Barrister-at-Law, niet enkel overgenomen en aangevuld hetgeen bestond; hij heeft de uiteenzetting verjongd en hernieuwd, waardoor het consulteren dezer uitgebreide monographie van zeevaartrecht buitengewoon vergemakkelijkt wordt.

Talrijke meer hedendaagse beschouwingen worden gewijd aan: het vervoer van koopwaar op grond van de Sea Act, de Time-Charters, Frustration and Illegality, de cognossementen, de seaworthiness van schepen, de negligence, de ejusdem generis bestaande regelen, het moderne statuut der stuwijng, de deviatie en de vertraging, de CIF contracten, het lig- en overliggeld, de omvang der schade.

Verouderde secties van de oorspronkelijke edities werden nu weggelaten, de referenties verwijzen naar de paginas, en de totaal gewijzigde index omvat nu onder meer een brede opsomming van «Words and Phrases» die gebruikelijk in de maritieme contracten voorkomen.

In de appendices vindt men de tekst der York-Antwerp Rules 1950 alsook het Tractaat van 1924 nopens cognossementen.

Meer dan 500 onder de jongste jurisprudentiële beslissingen worden aangehaald; Amerikaanse rechtspraak wordt er bijgevoegd waar zij voor de Engelse rechtspraktijk dienstig kan blijken de belangrijkste regelen die de Amerikaanse scheepvaart beheersen worden insgelijks in alle details besproken.

Deze frisse en zeer sierlijke uitgave van Carver overtreft in hoge mate de vorige, dank zij de tot op de spits gedreven bezorgdheid van de auteur nauwkeurig en klaar te zijn, alsook ingevolge de zeer gelukkige nieuwigheid der beter gepaste en meer doelmatiger indeling.

Wie zich aan van lieverlede internationaal geworden zeevaartrecht toewijdt, zal de verschijning van de nieuwe Carver verwelkomen en in hoogste mate prijzen.

P. D. S.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Algemene Vergadering te Dendermonde.

De balie van Dendermonde heeft aan het Verbond en aan zijn Voorzitter de Heer Stafhouder Collignon een zeer hartelijke ontvangst voorbehouden.

De woorden, welke door haar dynamisch Stafhouder Mr. Muylaert werden uitgesproken bij het begin van de zitting, hadden niet de banale toon van de traditionele welkomsgroeten. Zij waren integendeel in het teken van de evolutie welke zich voordoet sedert enkele jaren in de Belgische balies, waardoor de volstreekte noodzakelijkheid wordt onderlijnd de collectieve actie te steunen en met het Verbond mede te werken.

De voortdurende stappen aangewend door het Verbond bij de openbare machten, ten einde aan de balie

de plaats te verzekeren die haar toekomst, de strijd welke het Verbond voert voor de verwezenlijking der rechtmatige eisen der advocaten, de georganiseerde verdediging der beroepsbelangen, de steun aan de jongeren bij het begin van hun loopbaan, vonden in deze inleidende toespraak de gelukkige echo van sympathiek en werkelijk begrip.

De vergadering hoorde daarna de herdenkingsrede ter ere van de nagedachtenis van de Heer Stafhouder Fraeys de Veubeke, uitgesproken door Mr. Willy Van Poucke der balie van Brugge, die de herinnering aan deze hoogstaande confrater opwekte in termen van een welsprekende en overtuigende eenvoud.

Daarna werd de dagorde der werkzaamheden aangevat. De vergadering beaamde eenparig de statutaire wijzigingen die voor doel hadden het aantal onderzitters van twee tot vijf te brengen, volgens de beslissing genomen te Doornik. Werden tot deze functie geroepen de Heren Stafhouders Ancot, Botson, Gobbe, Victor en Mr. Feye.

Daar het statutair quorum der aanwezigheden niet bereikt werd zal een tweede vergadering nodig zijn ten einde definitief deze wijziging aan de statuten te stemmen. Het punt zal dan ook aan de dagorde gebracht worden der algemene vergadering welke zal gehouden worden te Verviers op 25 October aanstaande.

Daarna bracht Mr. Feye verslag uit over het wetsvoorstel Rey en consoorten betreffende de forfaitaire taxatie der titularissen van vrije beroepen. Wijzigingen voorgesteld door Mr. Feye aan de tekst van dit wetsvoorstel hebben aanleiding gegeven tot een zeer interessante bespreking aan dewelke deelnamen Mrs. Botson, Van Roye, Gobbe, Landrien, Van Leynseele, Marissiaux en Boland. De definitieve tekst zal onderworpen worden aan de vergadering te Verviers, maar zal voorafgaandelijk aan al de leden worden medegedeeld.

Uiteindelijk gaven Mrs. Van Roye en Tienrien enkele inlichtingen betreffende de pensioenkas waarvan de in werking stelling te verwachten is in het begin van 1953.

Een geleid bezoek aan de O. L. Vrouwekerk openbaarde aan de aanwezigen de schatten van dit middeleeuws gebouw en de «dag van Dendermonde» eindigde met een receptie op het Stadhuis ingericht door het Gemeentebestuur. Zij zal de herinnering nalaten van een allerwarmst onthaal.

Emmanuel THIEBAULD,
Algemeen Secretaris.

VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN

Scheldetocht van 4 Oktober 1952

De Scheldetocht van vorig jaar was een schitterend geslaagde experimentie gebleken. Derhalve was er geen enkele reden het origineel initiatief niet verder uit te werken.

Precies te half drie legde de feestelijk bevlagde Flandria-boot aan het Margueriedok aan tussen Letzer's trekpaarden en onder nauwkeurig toezicht van een rivierpolitieboot. Het weer was korrek, maar enigszins koel van karakter. Niettemin trokken talrijke confraters, velen vergezeld van hunne dame, de loopplank over. De jaskragen werden opgezet, maar het stralend humeur leed er helemaal niet onder.

Onze snelle eenheid gleed zachtjes de Royerssluis binnen, maar bleef daar minutenlang wachten tot de logge vltende stadskraan, en een trage Hollandse kustvaarder even ver geraakt waren. — Via Albert-

dok, Leopolddok en Hansadok ging het nu ietwat vlugger naar de Petroleumhaven. — Ter ere van onze President weze vermeld, dat hij door het inspannen van zijn diplomatisch vernuft aan een bezoekstoelating voor de Petroleuminstellingen was geraakt. Meerdere techniekers en drie majestatische autocars stonden het gezelschap dan ook in de nijldige Scheldewind af te wachten.

Iedereen, zelfs de meest verwoede roker, speelde voor enkele minuten zijn lucifers of vuurslag kwijt. Een bediende zou ze tot bij ons buitentreden bewaren. Een technische speech in de tot conferentiezaal omgeschapen kantien, een kilometerlange rit op bitumewegen A, B, C, D, even afzwenken op weg 1 of 4, even stilstaan op kruispunt B/3. Bewonderen van speciaal gelaste olietanks, hoge distillatietorens, thermo-electrische centrale, turbo-alternatoren, crackinginstallatie. Vervloeiën van astronomische cijfers inzake bergingscapaciteit, ladingsvermogen, verwerkingsmogelijkheid... en kostprijs.

Dan voeren onze radio-autocars de geëerde deelnemers vliegenvlug naar de in opbouw zijnde Boudewijnsluis. De technische leider, directeur bij het Departement van Openbare Werken zal eerst onze juridische geest voorlichten op gepaste opvoedkundige wijze: door het tonen van een maquette die duidelijk het werk voorstelt, zoals het uiteindelijk moet worden. Wanneer Mr Stockmans volledig ingelicht is, heeft onze mentor de gelegenheid het werk zelf te tonen. — Het is ondertussen avond geworden, doch het werk loopt door tot 10 uur. Reusachtige en verlichte kranen zwaaien hun ijzeren armen, over de 22 meter diepe putten, reeds gedeeltelijk belegd met massa's gewapend beton en drooggehouden door 28 zuigpompen. De kleine werktreintjes denderen af en aan. De betonmachine, wellicht 30 meter hoog, produceert met dof gegrom onder het licht der schijnwerpers, als een bijenkoningin in een zwerm. Het is 'een echte sfeer, waarin met vrucht het gesprek tussen « L'humaniste et l'automate » kan gehouden worden.

Tijdens de hoogst belangwekkende bezoeken hebben we geen honger, noch koude gevoeld. Terug aan boord genieten we dan ook dubbel van warme koffie, broodjes en andere hartversterkingen, waarover we alle bijzonderheden zullen meedelen aan die confraters, welke het ongelijk hadden deze prachtige uitstap te verzuimen.

Het zal kwart over acht geweest zijn, als onze Queen Mary met een sierlijke boog aanlegde aan het Loodswezen en een groep zeer tevreden mensen aan land bracht.

J. M.

STAFHOUDER R. VICTOR GEVIERT DOOR ZIJN STAGIAIRES EN MEDEWERKERS

Ter gelegenheid van zijn verkiezing tot stafhouder van de orde der advocaten te Antwerpen hadden de vroegere en huidige stagiaires en medewerkers van Mr R. Victor besloten hun vereerde « patron » te huldigen door hem en zijn echtgenote een feestmaal aan te bieden.

Men huldigt iemand met het hart, het verstand en de maag en het gebeurt zelden dat deze drie factoren tegelijkertijd aanwezig zijn. Dit was echter wel het geval voor de viering, die op Zaterdag, 27 September j.l. in « La Belle Meunière » doorging. Men heeft de nieuwe stafhouder en vooral de « patron » gehuldigd én met het hart, én met het verstand én met de maag. Het laatste punt behoeft geen nader betoog. En waren op het laatste ogenblik de fazanten ook patrijzen geworden, het geheel was het gevoelige gehemelte van

de feesteling en de andere aanzittenden waardig en het was te begrijpen dat in een meer gevorderd uur de naam van Dr. Besançon met ere werd vermeld.

Bij het binnenkomen werd Mr Victor begroet door zijn oudste stagiaire, Mr. R. van Lennep, wiens geestig en diepzinnig, maar niet minder hartelijk welkomwoord minstens even verfrissend werkte als het glas champagne, dat daarna geheven werd op de gezondheid van Mr en Mevrouw Victor.

De stafhouder antwoordde op de begroeting van Mr Van Lennep op de hem eigen vlotte manier, waardoor velen zouden in de waan worden gebracht dat enkel het verstand en de welsprekendheid van de advocaat aan het woord zouden zijn. Zij die hem kennen weten echter, dat in zijn nooit haperende woordenval ook zijn hart besloten ligt. Hij zong de lof van het advocatenberoep en sprak van zijn liefde er voor, die reeds toen hij een kleine jongen was in hem wakker werd. En het klonk bijna als een gedicht van zijn betreunde vriend, Paul van Ostaeven, toen hij diezelfde kleine jongen tekende voor de grote, bonte affiche aan de schouwburg, waarop een rechtszitting van het Assisenhof was afgebeeld met de dominerende gestalte van de strafeisende procureur-generaal, een verschrikte beschuldigde en een advocaat, die onverschrokken de strijd aanbindt tegen dit hele reusachtige gerechtsapparaat. Tot slot zei Mr Victor welke grote waarde hij hecht aan de vriendschap en hoe hij en zijn echtgenote steeds blijven meeleven met het wel en wee van zijn vroegere en huidige medewerkers en stagiaires.

Aan tafel presideerde Mr Jules Franck — die samen met Mrs Ooms en J. van Cuyck de beheerraad van het R.W. vertegenwoordigde — en hij deed dit met geest en charme.

Na een paar gerechten sprak Mr Ooms namens de beheerraad van het R. W. en herinnerde er aan hoe twintig jaar geleden — toen het gerecht nog niet vernederlandst was — dit blad werd opgericht en hoe dit « avontuur » week na week, jaar na jaar heeft kunnen voortduren.

Ten slotte voerde Mr. Frans Dekeersmaeker als benjamin der stagiaires het woord. Zichtbaar ontroerd schetste hij de levensloop van zijn patroon en wees er op hoe zijn voorbeeld een steun is voor de jongeren.

Onnodig te zeggen, dat door elke spreker, maar vooral door Mr Franck, die rechtstreeks het woord tot haar richtte, ook Mevrouw Victor, alter ego en trouwe levenskameraad van de stafhouder, terecht flink in de bloemetjes werd gezet.

B.

MEDEDELINGEN

PRIJS A. VLEURINCK

Art. 1. Door de V.Z.W.D. Algemene Practische Rechtsverzameling wordt een prijs van 30.000 fr. uitgeschreven, geschonken door de Heer A. Vleurinck, Rechter in de Rechtbank van Koophandel te Gent, en toe te kennen in het jaar 1953.

Art. 2. De prijs zal toegekend worden aan de auteur van de beste in het Nederlands opgestelde verhandeling over een van de volgende onderwerpen:

Afstand van eis en aanleg.

Arbeidsongeval.

Architekt.

Bank.

Beroep in burgerlijke en handelszaken.

Beslag.

Bevoegdheid en aanleg.
 Douanen en accijnzen.
 Kortgeding.
 Krediet.
 Misbruik van vertrouwen en verduistering.
 Rechtspleging in burgerlijke en handelszaken.
 Tussenkomsst en vrijwaring in burgerlijke en handelszaken.
 Verjaring in burgerlijke zaken.
 Verstek en verzet in burgerlijke en handelszaken.
 Vruchtgebruik.
 Wegen.

Art. 3. Zullen alleen voor mededinging in aanmerking komen, oorspronkelijke werken, die niet uitgegeven zijn.

De verhandelingen moeten aangewezen zijn op de praktijk. Zij moeten ingedeeld zijn in genummerde paragrafen, zoals bij repertoria meestal het geval is. Verwijzingen worden niet in voetnota, maar wel in de tekst, tussen haakjes geplaatst. Desgevallend mogen gedeelten in kleinere druk voorzien worden.

De bibliographie dient door de medewerkers opgegeven te worden, en zij dienen aan te duiden tot op welke datum de stof bijgewerkt is.

Art. 4. De laureaat wordt aangewezen door een Jury, samengesteld door de Beheerraad van de Algemene Practische Rechtsverzameling, uit leden van het Redactiecomité.

Art. 5. De Jury heeft het recht de prijs niet toe te kennen of te splitsen (wanneer twee of meer candidaten een evenwaardig werk voorleggen).

Bij het beoordelen van de verhandelingen wordt rekening gehouden met de praktische en wetenschappelijke waarde van de inhoud, evenals met de vorm, in het bijzonder wat de taalzuiverheid betreft.

Wanneer de aangeboden verhandelingen niet voldoen aan de gestelde voorwaarden, en de prijs niet kan toegekend worden, zal in de loop van het jaar 1954 een nieuwe prijsvraag uitgeschreven worden.

Art. 6. De deelnemers aan de prijskamp moeten hun verhandeling, getypt en in driedubbel, vóór 15 Oktober 1953 opsturen naar de zetel van de Algemene Practische Rechtsverzameling, Zandpoortstraat, 33, Gent.

De verhandelingen mogen geen naam dragen, doch een kenspreuk. Elke deelnemer zal echter bij zijn werk een gesloten omslag voegen, dezelfde kenspreuk dragende, en waarin een brief gesloten is, inhoudende: naam, voornamen, adres en academische graden van de deelnemer.

Art. 7. De jury zal haar beslissing bekend maken vóór 31 December 1953. De uitslag zal plechtig afgekondigd worden, en de prijs aan de laureaat uitgereikt, tijdens een academische zitting te houden in het Gerechtsgebouw te Gent, uiterlijk in de loop van de maand Januari 1954.

Art. 8. Het bekroonde werk zal gepubliceerd worden in de tweede reeks verhandelingen van de Algemene Practische Rechtsverzameling, met de vermelding dat het bekroond werd.

Art. 9. Alle deelnemers aan deze prijskamp staan door hun deelneming zelf hun werk af aan de A.P.R., die het in één van de drie eerste reeksen zal uitgeven, voor zover het door de Jury tot publicatie geschikt geacht wordt, eventueel na wijziging en aanvulling door de auteur zelf.

Zij geven door hun deelneming hun akkoord tot deze publicatie, en aanvaarden de gebruikelijke richtlijnen en opmerkingen van het Redactiecomité. Zij aanvaarden bovendien bij voorbaat de onderrichtingen van de Uitgeverij in verband met het drukken, verbeteren van drukproeven, enz.

Zij verbinden zich er toe, gedurende de twee jaren volgend op het uitgeven van hun werk door de A.P.R., hetzelfde onderwerp niet op een bij benadering gelijke wijze uit te geven.

Art. 10. De auteurs van niet bekroonde, doch voor publicatie geschikt bevonden verhandelingen, worden vergoed zoals de andere medewerkers aan de A. P. R.

Wanneer het werk niet voor publicatie geschikt geacht wordt, zal het aan de auteurs teruggegeven worden.

Namens de beheerraad van de vereniging,

Jan RONSE,
 Advokaat bij het
 Hof van Beroep.

J. AXTERS,
 Raadsheer in het
 Hof van Beroep.

NEDERLANDSE EN DUITSE JURISTEN BIJEN

Voor de vierde maal na de oorlog is een bijeenkomst van Nederlandse en Westduitse juristen gehouden, ditmaal in Nederland, en wel in Oud-Leusden.

Andermaal stond de Nederlandse groep onder leiding van prof. Mr M. P. Vrij, raadsheer in de Hoge Raad, prof. Mr W. P. J. Pompe, hoogleraar in het strafrecht te Utrecht, en prof. Mr G. E. Langemeyer, advocaat-generaal bij de Hoge Raad. De Duitse groep stond weer onder leiding van de vroegere president van het Oberste Gericht in der Britischen Zone, prof. dr. Ernst Wolff, en de secretaris-generaal van het Landesjustiz-ministerium in Dusseldorp, dr. Bleibtreu, bij wie zich, wegens ziekte van dr. Fröhlich en dr. Lingemann, de vroegere minister dr. Beyerle had aangesloten.

Prof. Mr J. Eggens, advocaat-generaal bij de Hoge Raad, heeft een inleiding gehouden over conversie in civielrechtelijke verhoudingen, waarbij hij een vergelijking maakte tussen de wettelijke bepalingen, de rechtspraak en de mening der schrijvers in Nederland, Duitsland en Frankrijk. Aan het debat werd met grote levendigheid door Duitse en Nederlandse deelnemers deelgenomen.

Niet zo uitsluitend juridisch-technisch was de lezing van prof. dr. G. Leibholz, rechter in het Bundesverfassungsgericht te Karlsruhe, die de ontwikkeling van de parlementaire monarchie tot de moderne democratie aan een historische analyse onderwierp. Het debat werd zo groot van omvang en ging zo diep, dat men het 's avonds om half tien, na een receptie en een diner, voort moest zetten. Juristen, die de nieuwste ontwikkeling accepteren, bewonderen en critiseren, wisselden elkaar af en werden tot kort voor middernacht door de inleider op hoffelijke en slagvaardige wijze beantwoord.

De deelnemers zijn door de commissaris der Koninkin en de burgemeesters van Amersfoort en van Leusden in het gerestaureerde klooster Mariënhof ontvangen.

In een begroetingstoespraak aan de maaltijd op de eerste dag der bijeenkomst, had Mr H. van Krimpen, uit Amsterdam, secretaris van de Nederlandse groep, gelegenheid erop te wijzen, dat men zich over de tegenwoordigheid van de commissaris der Koningin, de zaakgelastigde van Duitsland, van de beide burgemeesters alsmede van bekende rechters en professoren kon verheugen, maar dat dezen niet in die kwaliteit, doch als particulieren met wetenschappelijk-juridische belangstelling op de conferentie tegenwoordig waren geweest. In zijn antwoord bracht de vroegere minister van justitie van Württemberg, dr. Beyerle, de dank der Duitse gasten over voor de ontvangst en voor de openhartige, maar vriendschappelijke toon der debatten.

Op de tweede dag sprak dr. S. O. van Poelje, administrateur bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, over: Besturen door middel van subsidies, waarop weer een geanimeerd debat volgde, waaraan o.a. dr. Schöttler, dr. Strunden, prof. Langemeyer, dr. Geiger, prof. Pompe, dr. Geller, de heer Bleibtreu en prof. Leibholz deelnamen. In dit debat werd als aardig, maar wel wat ver gaand voorbeeld de brandspuit genoemd, die dank zij subsidies van niet minder dan zeven instanties kon worden aangeschaft. Van Duitse zijde werd o.m. de vraag gesteld, door welke inkomsten de gemeenten in staat waren zoveel subsidies te geven, en twijfel uitgesproken, of subsidies van de zijde der gemeenten, die op hun beurt met rijksgeeld worden gefinancierd, de zelfstandigheid der gemeenten niet in gevaar brengen. Prof. Vrij had 26 jaar geleden te Parijs lezingen gehoord over de deelneming van particulieren aan de vervulling van de publieke taak; hij meent, dat inmiddels grote vorderingen zijn gemaakt.

Nadat prof. Vrij namens de Nederlandse gastheren en prof. Wolff uit Keulen namens de Duitse gasten afscheidswaarden hadden gesproken, ging men uiteen.

(Uit de Nieuwe Rotterdamse Courant.)

TAALKUNDIGE KRONIEK

Nr 2.

JOSEPH HANSE: *Dictionnaire des difficultés grammaticales et lexicologiques*. — Bruxelles, « Baude », 8°, 760 blz.

Peut-on dire cela, cette expression est-elle correcte, croyez-vous qu'on puisse employer cette tournure, oseriez-vous écrire ceci... ?
Voilà autant de questions que se posent ceux qui passionnent les querelles de langage ou ceux qui ont le souci de s'exprimer correctement, c'est-à-dire sans affectation comme sans vulgarité. Armand Bottequin. (1).

Het is soms heel moeilijk voor een recensent een oordeel te vellen, wanneer het een werk betreft zoals de « *Dictionnaire des difficultés grammaticales et lexicologiques* ». De inhoud van het genoemde boek is overweldigend en op elke bladzijde wordt de belangstellende steeds aangenaam verrast. De recensent moet en zal er zich noodzakelijk toe moeten beperken tot het geven van een algemeen overzicht van het verzamelde materiaal.

Gewoonlijk zijn de uitgaven over taalzuivering van geringe omvang. Zulks is trouwens de beste methode om de gebruiker niet te verpletteren onder de « zware » stof. Bij de heer Hanse is zulks echter niet het geval. Hij bezorgde ons een boekdeel waarin hij de schatten van de Franse taal heeft verzameld.

De bekende en geleerde taalvorser publiceerde zijn handboek uitsluitend voor het Franstalige publiek. Met zijn « *Dictionnaire...* » bestrijdt hij de veldwinnende ontaarding en vergroving van een gangbaar en beschaafd Frans taalgebruik.

Die taalkundige ontucht duurt sinds enige decennien in Frankrijk. Omstreeks 1870 waarschuwde priester N.-J. Carpentier tegen het verval van de Franse taal. In zijn « *Dictionnaire du bon langage* » wees hij, naar het voorbeeld van enkele vooruitstrevende linguïsten, in ons land de goede richting aan: « Ce n'est pas assez, à notre sens, d'apprendre à bien parler et à bien écrire, il faut encore et avant tout, désapprendre à mal parler et à mal écrire » (2).

In 1910 bekende priester Cl. Vincent in zijn opzienbarend werk: « *Le Pêril de Langue Française* »: « ... La plupart des candidats au certificat d'études sont incapables d'écrire une phrase en bon français » (3).

Vijf jaar later eiste Georges Rens een doorgevoerde taalzuivering bij de Franse intellectuelen: « ... La corruption de la langue française, chez des gens d'une certaine culture, est un fait déplorable » (4).

Met zijn handboek « *Le Bon Usage* » behaalde M. Grévisse een aanmoedigende bijval. Hij ijverde eveneens op een onvermoeibare manier voor de instandhouding van een verzorgde Franse taal, « ... cette bonne langue française que l'on ne sait jamais et que l'on ne parle bien qu'au paradis » (5).

* * *

Thans biedt de heer Hanse ons zijn werk aan. Het komt waarlijk op zijn tijd. Wij beschouwen zijn doorwerkte « *Dictionnaire...* » als een van de meest volledige leidraden van en voor onze tijd.

De auteur wenst als raadgever op te treden voor al degenen die aarzelen bij het beschaafd taalgebruik of belangstellenden bij te staan, die het Frans grondig willen bestuderen. Talrijke intellectuelen zijn trouwens niet in de gelegenheid in wetenschappelijke bibliotheken taalkundige standaardwerken, encyclopedieën of speciale taalkundige uitgaven te raadplegen wanneer zij twijfelen aan een woord of aan een uitdrukking.

De heer Hanse zou zich niet blind staren op grammaticale en syntactische moeilijkheden, die groten-deels in een ernstig taalboek worden opgelost. Op een heel volledige en op een interessante wijze heeft hij die struikelblokken nochtans uit de weg geruimd. Bij dat gedeelte heeft hij veel aantekeningen toegevoegd, waardoor de gebruiker de hele stof gemakkelijker kan assimileren. Enige steekproeven geven ons het volgende resultaat: *accord de l'adjectif et du verbe*, pp. 30-54; *concordance des temps*, pp. 191-193; *participe passé*, pp. 505-526; *pire-pis*, pp. 552-554; *pronoms personnels ou réfléchis*, pp. 586-590; *rien*, pp. 641-644; *subjonctif*, pp. 679-684; *soi*, pp. 668-671; *tant*, pp. 695-699; *tout*, pp. 713-724, en *y*, pp. 754-757.

Die taalzuiveraar zou echter hoger mikken dan sommige moedertaalleraren, die zich heel behoedzaam beperken tot het traditionele gebied van de grammatica en de syntaxis. Als een kritisch denkhoofd zou de taalkundige Hanse, en dat is zijn verdienste, daarenboven duizenden gevallen betreffende het algemeen Frans taalgebruik onbevreesd onder de loupe nemen.

Het gebruik van het *gepaste woord* is vaak ingewikkeld. Die subtiliteiten, waaronder we er vele tevergeefs in menig handboek opzoeken, worden in de « *Dictionnaire...* » op een bevattelijke manier uitgelegd. Het is zelf aangenaam en zeer leerzaam de auteur te volgen in zijn verklaringen, o.a. bij: *digestible, digestif; guide, indicateur; organisme, organisation; pose, pause; prolonger, proroger; rogner, ronger; en secret, secrètement; selon, suivant; sitôt que, de sitôt; rompre, casser un mariage; visiter, faire visite, rendre visite*.

Hetzelfde geldt betreffende het gebruik van bijwoorden en bijwoordelijke bepalingen, voorzetsels en voorzetseluitdrukkingen. Met passende ophelderingen slaagt deze lexicoloog er in de fijne schakeringen, welke die moeilijkheden kenmerken, te laten uitschijnen. Onder de vele die hij beredeneert, stippen we aan: *environ, environs, aux environs; dans le lointain, au loin (au lointain wordt door de schrijver verworpen), à peine, sous peine; à la perfection, dans la perfection* (weinig taalkundigen geven het onderscheid aan tussen die uitdrukkingen); *suite à, à la suite, par suite de, ensuite de, de suite, tout de suite*; en zo voorts.

De voorzetsels *à, de, dans, pour* e.a. worden zeer uitvoerig besproken. Allerhande verklaringen verduidelijken de voorbeelden bij het gebruik van het passend voorzetsel.

De studie van het *genre* voldoet ons minder. Alhoewel de «Dictionnaire...» hoofdzakelijk bestemd is voor het Franstalige publiek, had de auteur kunnen voorzien dat honderden Nederlanders zijn handboek zullen gebruiken... Het bepalen van het *genre* is voor hen vaak een onoverkomelijke moeilijkheid. Er bestaan nochtans een paar speciale leidraden aangaande het *genre*, die het probleem op een bevredigende wijze oplossen. Voor zijn taalgenoten geeft de auteur terloops aanwijzingen om in dat gebied grove fouten te vermijden. Enige eigenaardigheden, uit de vele terechtstellingen, schrijf ik graag over:

Mannelijk: *un caramel, un libelle, un en-tête, un exode, un indice, un isthme, un ivoire, un opprobre, un opusculé, un pater, un tubercule, un ulcère.*

Vrouwelijk: *une épigraphe, une épitaphe, une épithète, une entrecôte, une ordonnance, une pamplemousse, une phalène, la steppe.*

Vendeur heeft vendeuse (gewoon gebruikt) et vendeuse (rechtstaal).

Donateur = une donatrice. Suisse = une suisse. Sacristain = une sacristine. Snob = une femme snob; snobinette (familiaar).

Talrijke woorden, die niet alleen voor de Nederlander, maar eveneens voor de Fransman moeilijkheden opleveren, heeft de heer Hanse met veel taalkundige speurzin verklaard. We vermelden er enkele: *encore, escalier, exprès, expressément, parfois, pénal, prud'homme, raccuser, recivre, toujours.*

We worden insgelijks bedacht op allerhande taalkundige aanmerkingen nopens het verkeerd woordgebruik in uitdrukkingen en zinsbouw. Enkele opgesomde gevallen volstaan wellicht:

a) Poser (= *faire, accomplir*) un acte. Vider (= *boire*) un verre. Dans le tram (beter:) *dans le tram* of met een andere schakering: *sur la plate-forme*. Se promener dans le soleil (= *au soleil*).

b) J'ai demandé ce livre à prêter (= *J'ai demandé qu'on me prêtât ce livre*). La fenêtre est-elle ouverte? Elle y est (= *Elle l'est*). Vider (= *verser*) un liquide dans un récipient.

* * *

Wij zouden kunnen voortgaan met het aanhalen van honderden inslaande voorbeelden, die recht laten wedervaren aan de vorderingen van de moderne taaltraditie en waarvan de «Dictionnaire...» de beste spreekbuis is.

In een tijdsverloop van vier jaar werkte de schrijver zich op als een autoriteit in de Franse toonaangevende kringen. Die opgang verwondert ons geenszins. Deze bijval is helemaal gewettigd door zijn genoemd standaardwerk.

De «Dictionnaire...» getuigt van een stevige en beproefde taalkundige methode, waarin alle schijngeleerdheid en een al te ver gaand purisme onverbiddelijk werden geweerd. Met dat deugdelijk werk wijst de heer Hanse de rechte weg in het hedendaags geharrewar in spreek- en schrijftaal en bij de keus van het juiste woord.

Met de Frans-Belgische taalzuiveraar, Dr Armand Bottequin, mag de heer Hanse eveneens getuigen: «*Je n'ai pas voulu faire œuvre savante mais œuvre utile*» (6).

Bij het schrijven van zijn «Dictionnaire...» nam de heer Hanse steeds de algemene beschaafde taal als uitgangspunt «en was de logica het kompas van alle taalbeslissing» (7).

Nederlanders, die op hun beurt streven naar een grondigere kennis van het Frans, beschikken nu over een handleiding om de Franse taal tot in haar fijne

verwikkelingen te begrijpen, te verstaan en te gebruiken.

Albert Blontrock.

BIBLIOGRAPHIE

- (1) Bottequin (Armand): *Le Français Contemporain*. Bruxelles, «Office de Publicité», 1937, 8°, 288 pp. Cf. p. 9.
- (2) Carpentier (Abbé N.-J.): *Dictionnaire du bon langage*. Bruxelles, V° Parent & Fils, 8°, 747 pp. Cf. p. 11.
- (3) Vincent (Abbé Cl.): *Le Pêril de la Langue Française*. Dictionnaire raisonné des principales locutions et prononciations vicieuses et des principaux néologismes. Paris, J. De Gigord, 1910, 8°, 198 pp. Cf. pp. XI et XII.
- (4) Rens (Georges), (G.-O. D'Harvé): *Parlons bien!* Recherches et trouvailles grammaticales. (2ème éd.) Bruxelles, J. Lebégue & Cie, 1915, 4°, 290 pp. Cf. p. 2.
- (5) Bottequin (Armand): *Le Français Contemporain*, enz. Cf. p. 11.
- (6) Van Ginneken (Prof. Dr Jac.): *Grondbeginselen van de Schrijfwijze der Nederlandsche Taal*. Hilversum, N.V. Paul Brand's Uitgeversbedrijf, 1931, 4°, 192 pp. Cf. p. 188.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie - n° 8 van Augustus 1952.

Wetgeving.

Tijdschrift voor Gemeenterecht - afl. 8-9 van Augustus - September.

Maurice Depreter: Congres te Heist-aan-Zee. — Ingedeelde inrichtingen.

Tijdschrift voor Notarissen - n° 9 van September 1952.

Formulieren. — Rechtspraak. — Wetgeving. — Notariaat.

Nederlands Juristenblad - afl. 33 van 4 October 1952.

Mr H. H. Menalda: Het wetsontwerp houdende voorziening ter wegneming van staatloosheid. — Mr J. A. De Jong: De werking van artikel 43 R. O. — Mr J. Van der Deurne Jr.: Artikel 47 Wet op de Economische Delicten. — J. P. Van Rij: Eigendom van appartementen. — Rechtspraak van de week.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - n° 4263 van Zaterdag 4 October 1952.

Prof. Mr P. W. Kamphuisen: De rechtsgevolgen van overmacht (II, slot). — M. Drukker: Afrek van beheers- en rechtsherstelkosten in boedels van vermisten (I). — Prof. Mr G. de Grooth: Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Verbintenissenrecht 1951 (IV).

De Gemeente - n° 42 van Juli-September 1952.

René Pechère: Principes betreffende de groene ruimten ten gerieve van de gemeenten. — J. Van der Haeghen: De urbanisatie van het Eiland Malem (Gent).

Journal des Tribunaux - n° 3950 de 5 octobre 1952.

H. Bekaert: L'érudition du magistrat et la procédure pénale. — Jurisprudence.

Revue de droit intellectuel - n° 8 de août 1952.

H. K. Junckerstroff: Concurrence licite et politique antitrust aux Etats-Unis et en Europe. — G. Straschnov: La radiodiffusion des disques et l'article 1382.

Le mouvement Communal - n° 269 de juillet-septembre 1952.

René Pechère: Principes sur les espaces verts intéressant les communes. — J. V. d. Haeghen: L'urbanisation de l'île de Malem.

Recueil Dalloz de doctrine de Jurisprudence et de Législation - cahier 32 de 25 septembre 1952.

M. A. Rossignol: De la compétence des juridictions administratives en matière de sécurité sociale.